

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta

Diplomová práce

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Bitcoinů a armáda v parlamentu – populismus

ve stylu Nayiba Bukele

Diplomová práce

Autor: Pavlova Anastasiia

Studijní program: N6701 Politologie

Studijní obor: Politologie – latinskoamerická studia

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Sylvie Bláhová, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání diplomové práce

Autor:	Anastasiia Pavlova
Studium:	F2ONP0031
Studijní program:	N6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie - latinskoamerická studia
Název diplomové práce:	Bitcoin a armáda v parlamentu - populismus ve stylu Nayiba Bukele.
Název diplomové práce AJ:	Bitcoins and the army in Parliament - populism in the style of Nayib Bukele.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V roce 2019 vyhrál prezidentské volby Nayib Bukele a ve věku 38 let se tak stal nejmladším prezidentem Salvadoru. V roce 2021 získala nově vytvořená politická strana Nuevas Ideas, pod vedením jeho bratrance Xaviera Zablahy Bukele, nadpoloviční většinu v legislativních volbách a obsadila tak 56 křesel v 84členném parlamentu. Výsledky voleb v Salvadorské republice tedy zcela mění situaci na tamní politické scéně. Po třiceti letech dochází ke konci tradičního politického bipartismu v zemi, kde se dvě dominantní politické strany od roku 1989 střídaly u moci (pravicová Nacionalistická republikánská Aliance, Aréna a bývalá partyzánská fronta ? Farabundo Martí Front for National Liberation, FMLN). Bukele si získal společenskou podporu pomocí pestrých výrazů. Konkrétně, pro politika, nezvyklým stylem oblékání, obviňováním tradičních politických elit země z důvodu zkorumpovanosti a hojným používáním sociálních sítí (zejména Twitteru) pro komunikaci s voliči. V očích veřejnosti je vnímán jako zastánce antisystémového populismu. Cílem diplomové práce je zarámovat a analyzovat politický diskurz Nayiba Bukeleho pomocí kritické diskurzivní analýzy. Budou použity veřejné projevy prezidenta na Twitteru od jeho vítězství ve volbách po současnost. Přičemž se bude soustředit na dvě klíčové a kontroverzní události Bukeleho prezidentství: zavedení Bitcoinu a zastrašování parlamentu pomocí armády. Na základě těchto dvou faktů budou zodpovězené dvě výzkumné otázky: 1) Jak pomocí Twitteru prezident Nayib Bukele ospravedlňoval použití armády k donucení salvadorského parlamentu ke schválení půjčky k financování jeho bezpečnostního plánu? 2) Proč Bukele trval na přijetí oficiální státní měny Bitcoinů a jak pomocí komunikace na Twitteru to vysvětlil občanům země? První otázka se soustředí na období před získáním Nuevas Ideas legislativní většiny, ta druhá na období po jejím dosažení. Pomocí komparace odpovědí na dvě předchozí otázky je možné odpovědět na třetí otázku: 3) Jak se změnil diskurz prezidenta na Twitteru po získání legislativní většiny v parlamentu? Práce může posloužit k budoucímu výzkumu negativních dopadů populistické politiky Bukeleho na salvadorskou demokracii. Klíčová slova: populismus, Nayib Bukele, Salvador, diskurzivní analýza

Levitsky, Steven, and James Loxton. 2017. Populism and Competitive Authoritarianism. Memo Prepared for Global Populisms as a Threat to Democracy conference, Stanford University.
Levitsky, Steven, and Katrina Burgess. 2003. Explaining populist party adaptation in Latin America: Environmental and organizational determinants of party change in Argentina, Mexico, Peru, and Venezuela. *Comparative Political Studies* 36, č. 8. Mudde, Cas, and Cristóbal Rovira Kaltwasser. 2013. Exclusionary vs. inclusionary populism: Comparing contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition* 48, č.2, 147-174. Navas, Albertina. 2020. Nayib Bukele, el presidente más cool en Twitter o el nuevo populista millennial?. *GIGAPP Estudios Working Papers* 7.166-182, 529-552. Prokopová, Kateřina, Zuzana Orságová, and Petra Martinková. 2014. Metodologie výzkumu v oblasti kritické analýzy diskurzu. *Roque Baldovinos, Ricardo*. 2021. Nayib Bukele: populismo e implosión democrática en El Salvador. *Andamios* 18, č. 46, 233-255. Ruiz-Alba, Noelia, and Rosalba Mancinas-Chávez. 2020. The communications strategy via Twitter of Nayib Bukele: the millennial president of El Salvador. *Communication and Society*, 259-275. Sedláková, Markéta. 2018. Potenciál diskurzivní analýzy a vizuální metodologie v postmoderním paradigmatu vědy. *Pedagogická orientace* 28, č.1, 163-183. Vašát, Petr. 2008. Kritická diskurzivní analýza: sociální konstruktivismus v praxi.

Zadávající pracoviště: **Katedra politologie,
Filozofická fakulta**

Vedoucí práce: **Mgr. Sylvie Bláhová, Ph.D.**

Datum zadání závěrečné práce: **31.5.2022**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí diplomové práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 26. 6. 2023 _____

Poděkování:

Tímto bych velice ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce Mgr. Sylvii Bláhové, Ph. D. za ochotu, cenné rady a připomínky v souvislosti se zpracováním diplomové práce.

V neposlední řadě patří obrovské poděkování všem blízkým osobám, co mě podporovali během psaní, bez nichž tato práce nemohla být dokončena.

Anotace

PAVLOVA, ANASTASIIA. *Bitcoin a armáda v parlamentu – populismus ve stylu Nayiba Bukele*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2023, 64 pp. Diplomová práce.

V roce 2019 vyhrál prezidentské volby Nayib Bukele a ve věku 38 let se tak stal nejmladším prezidentem Salvadoru. V roce 2021 získala nově vytvořená politická strana Nuevas Ideas, pod vedením jeho bratrance Xaviera Zablahy Bukele, nadpoloviční většinu v legislativních volbách a obsadila tak 56 křesel v 84členném parlamentu. Výsledky voleb v Salvadorské republice tedy zcela mění situaci na tamní politické scéně. Po třiceti letech dochází ke konci tradičního politického bipartismu v zemi, kde se dvě dominantní politické strany od roku 1989 střídaly u moci (pravicová Nacionalistická Republikánská Aliance, Aréna a bývalá partyzánská fronta – Farabundo Martí Front for National Liberation, FMLN). Bukele si získal společenskou podporu pomocí pestrých výrazů. Konkrétně, pro politika, nezvyklým stylem oblékání, obviňováním tradičních politických elit země z důvodu zkorumpovanosti a hojným používáním sociálních sítí (zejména Twitteru) pro komunikaci s voliči. V očích veřejnosti je vnímán jako zastánce antisystémového populismu.

Cílem diplomové práce je zarámovat a analyzovat politický diskurz Nayiba Bukeleho pomocí kritické diskurzivní analýzy. Budou použity veřejné projevy prezidenta na Twitteru od jeho vítězství ve volbách po současnost. Přičemž se bude soustředit na dvě klíčové a kontroverzní události Bukeleho prezidentství: zavedení Bitcoinu a zastrašování parlamentu pomocí armády. Na základě těchto dvou faktů budou zodpovězeny dvě výzkumné otázky:

1) Jak pomocí Twitteru prezident Nayib Bukele ospravedlňoval použití armády k donucení salvadorského parlamentu ke schválení půjčky k financování jeho bezpečnostního plánu?

2) Proč Bukele trval na přijetí oficiální státní měny Bitcoinu a jak to pomocí komunikace na Twitteru vysvětlil občanům země?

První otázka se soustředí na období před získáním Nuevas Ideas legislativní většiny, ta druhá na období po jejím dosažení. Pomocí komparace odpovědí na dvě předchozí otázky je možné odpovědět na třetí otázku:

3) Jak se změnil diskurz prezidenta na Twitteru po získání legislativní většiny v parlamentu?

Práce může posloužit k budoucímu výzkumu negativních dopadů populistické politiky Bukeleho na salvadorskou demokracii.

Klíčová slova: populismus, Nayib Bukele, Salvador, diskurzivní analýza

Annotation

PAVLOVA, ANASTASIIA. *Bitcoins and the army in parliament - populism in the style of Nayib Bukele*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2023, 64 pp. Master Thesis.

In 2019, Nayib Bukele won the presidential election, becoming El Salvador's youngest president at the age of 38. In 2021, the newly formed political party Nuevas Ideas, led by his cousin Xavier Zablah Bukele, won a supermajority in the legislative elections, taking 56 seats in the 84-member parliament. The results of the elections in the Republic of El Salvador are therefore completely changing the situation on the political scene there. Thirty years on, the country's traditional political bipartisanship is coming to an end, with the two dominant political parties having alternated in power since 1989 (the right-wing Nationalist Republican Alliance, Arena, and the former guerrilla front, the Farabundo Martí Front for National Liberation, FMLN). Bukele has won social support through colourful expressions. Specifically, for a politician, through an unusual style of dress, accusing the country's traditional political elites of being corrupt and the extensive use of social media (especially Twitter) to communicate with voters. In the eyes of the public, he is perceived as an advocate of anti-system populism.

The aim of this thesis is to frame and analyse Nayib Bukele's political discourse through critical discursive analysis. The president's public speeches on Twitter from his election victory to the present will be used. In doing so, it will focus on two key and controversial events of Bukele's presidency: the introduction of Bitcoin and the intimidation of parliament by the military. Based on these two facts, two research questions will be answered:

- 1) How did President Nayib Bukele use Twitter to justify the use of the military to force the Salvadoran parliament to approve a loan to finance his security plan?
- 2) Why did Bukele insist on adopting the official state currency of Bitcoins and how did he use Twitter communications to explain this to the country's citizens?

The first question focuses on the period prior to Nuevas Ideas gaining a legislative majority, the second on the period after. By comparing the answers to the two previous questions, the third question can be answered:

3) How did the president's discourse on Twitter change after he obtained a legislative majority in parliament?

This thesis can serve to inform future research on the negative effects of Bukele's populist policies on Salvadoran democracy.

Keywords: populism, Nayib Bukele, El Salvador, discursive analysis

Seznám použitých zkratk

ARENA – Nacionalistická *republikánská aliance*

ATMS Chivo – automated teller machine / bankomát

BTC – Bitcoin

CDU/CSU – koalice Křesťanskodemokratické unie a Křesťansko-sociální unie Bavorska

FMLN – Fronta národního osvobození Farabunda Martího

GANA – Velká aliance pro národní jednotu

HDI – Index lidského rozvoje

MS -13 – Mara Salvatrucha

OSN – Organizace spojených národů

PNC – civilní policie Salvadoru/ Policía Nacional Civil de El Salvador

SPD – Sociálnědemokratická strana Německa

SV – salvadorská vlajka

TSE – Nejvyšší volební tribunál Salvadoru

Obsah

Úvod.....	1
Zdůvodnění tématu.....	7
1. Teoretická a konceptuální východiska	11
1. 1. Prezidentské režimy v Latinskoamerickém regionu	11
1. 2. Definice a rysy populismu.....	13
1. 3. Literature review: Jak politici používají sociální média.	19
1. 4. Sociální média v případě latinskoamerických politiků.....	23
2. Metodologie	25
2. 1 Kritická diskurzivní analýza a sociální média.....	25
2. 2. Teorie rámování	26
2. 3 Design výzkumu, popis dat	29
3. Analytická část	32
3. 1 Přístup k internetu v Salvadoru	32
3. 2 Výsledky a interpretace	33
3. 3 Bezpečnostní situace a útok na parlament.....	39
3. 4 Bitcoin jako oficiální měna	45
Závěr.....	48
Seznám literatury.....	51
Prameny a internetové zdroje	61

Úvod

„*Salvador se mění. Krok za krokem...*“

„*El Salvador está cambiando. Paso a paso...*“

© Nayib Bukele

Latinská Amerika je region, disponující určitými specifickými vlastnostmi, které ho odlišují od zbytku světa. Jedná se o bohatou historii, blízkou kulturu, náboženství, jazyk a přítomnost domorodých obyvatel. Jedním z hlavních charakteristických rysů jsou silné prezidentské režimy, kde je *prezident hlavou státu a zároveň hlavou exekutivy, zatímco v parlamentním systému je pouze hlavou státu* (Linz, 1990, p. 328). To znamená, že prezident hraje klíčovou roli v rozvoji každé jednotlivé země, ovlivňuje vnitřní i mezinárodní procesy. Mnoho latinskoamerických prezidentů se uchyluje k populistické rétorice, usiluje o oslovení největší části populace ve snaze ovlivnit politické procesy na všech úrovních vlády (Levitsky & Loxton, 2013; Weyland, 2004). Proto má smysl obrátit pozornost na způsoby vládnutí populistických prezidentů a pokusit se charakterizovat jejich politiku a případná rizika jejich vládnutí.

Ve 20. století prošly země regionu přes dvě vlny populismu, které se shodovaly s historickými obdobími politické transformace. Zprv, přechod od oligarchie k masové politice, doprovázený vznikem ekonomického modelu industrializace nahrazující import. Zadruhé přechod od autoritářských režimů k demokracii během třetí vlny demokratizace, která vytvořila podmínky pro neoliberální reformy inspirované Washingtonským konsensem¹. Na počátku 21. století s nástupem k moci takových prezidentů, jako jsou Hugo Chávez a Evo Morales, začali odborníci hovořit o oživení latinskoamerického populismu v jeho klasické podobě, spojeného s vnitřně orientovaným modelem rozvoje a antiimperialistickou orientací (Varentsova, 2014, p. 153).

¹ Washingtonský konsens je sbírka neoliberálních ekonomických reforem, které byly cíleny na ekonomickou pomoc v rozvojových zemích. Hlavně se soustředilo na fiskální disciplínu, stanovení jasných priorit v oblasti veřejných výdajů, daňové reformy, úrokové sazby, směnné kurzy, liberalizaci obchodu, otevření se zahraničním investicím, privatizaci státních podniků, deregulaci, posílení vlastnických práv (Kuczynski & Williamson, 2003, pp. 323-324).

Na akademické půdě populismus budí široký zájem. Populističtí lídři, jako jsou Hugo Chávez, Evo Morales, Alberto Fujimori, a v neposlední řadě Jair Bolsonaro, silně ovlivnili a proměnili společnosti, ve kterých působili. Historické osobnosti minulého století, jako Juan Peron, Velasco Ibarra, Lázaro Cárdenas, jsou v akademické literatuře označováni za představitele klasického populismu, jejichž působení se odráželo na vývoji jednotlivých zemí (Conniff, 2012). Kurt Weyland (2001, p. 14) považoval populismus za *„politickou strategii, skrze níž se personalistický vůdce pokouší získat nebo používat vládní moc na základě přímé, nezprostředkované a neinstucionalizované podpory velkého počtu většinou neorganizovaných stoupců“*. Populističtí prezidenti tak mají poměrně silný vliv na rozvoj a politický směr země, a proto má smysl obrátit pozornost na jejich diskurz a způsoby vládnutí.

Pro účely diplomové práce byla zvolená Salvadorská republika hned z několika důvodů. Zaprvé aktualita tématu. Zvolená časová osa začíná od prezidentských voleb v roce 2019 a sahá po současnost. Zadruhé, se jedná o pozoruhodný zvrat v politickém dění Salvadoru, ukončení třicetiletého bipartismu s nástupem mladého populistického prezidenta. Zatřetí, v českém kontextu výzkumy z oblasti Střední Ameriky jsou zastoupeny velmi zřídka.

Salvadorská republika je nejmenší země ve Střední Americe, která sdílí hranice s Hondurasem a Guatemalou. Od roku 1839 je El Salvador samostatnou republikou. V 19. století je historie Salvadoru plná četných státních převratů spojených s nepřetržitým bojem mezi konzervativci a liberály a mnoha pokusy o obnovení Středoamerické federace, což vedlo k neustálým válkám a konfliktům v regionu.

Od druhé poloviny 19. století byly základem ekonomiky Salvadoru export a produkce kávy. Zemi vládly agro-exportní elity, tzv. élite cafetalera, což sebou představuje 14 mocných a bohatých rodin. Kávový průmysl se považoval za klíč k národnímu bohatství, avšak hojně zbohatly pouze elity. Nedostatek zemědělské půdy ostře otevřel konflikt mezi elitou a masami. Následovaly negativní důsledky, vznik největší skupiny v regionu bezzemků a námezdních dělníků v regionu (White, 2008).

Až do roku 1979 byla armáda hlavním aktérem v politice Salvadoru. Spojení s agro-exportní elitou zaručovalo řád a pořádek ve společnosti. Směr politiky byl zřejmě antikomunistický. Kombinace ekonomických a politických faktorů, jako je potlačování nesouhlasu, hrubé volební podvody, cenzura, omezení opozičního tisku a změny nálady v regionu v souvislosti se Sandinistickou revolucí v Nikaragui, vedla k ozbrojenému konfliktu. V roce 1980 se guerillové hnutí spojily do Fronty národního osvobození Farabunda Martího pod vedením Joaquína Villalobose (FMLN). Započala jedna z nejdelších občanských válek v regionu (Jouineau, 1992, pp. 959-960).

V roce 1989 vyhrál další volby kandidát konzervativní strany ARENA Alfredo Cristiani, který zahájil jednání s partizánským hnutím FMLN, za což byl radikály z řad příznivců vlastní strany skoro potrestán. Avšak Cristiani chápal nutnost koexistence s opozicí a pevně nasměroval cestu k demokracii (Colburn, 2009, p. 145). Dne 16. ledna 1992 byla podepsána mírová smlouva, která vytvořila předpoklady pro nastolení demokracie v zemi. FMLN se transformovala v politickou stranu, což je ojedinělým příkladem úspěšného přechodu od guerillového hnutí k institucionalizovanému subjektu (González, 2011, p. 144).

V důsledku občanské války přešel Salvador k formálně bezpochyby demokratickému politickému režimu, byť neúplnému a nedokonalému, jako ostatně většina demokracií v latinskoamerickém regionu (Alvarez, 2010, pp. 33-34). Mírové dohody zahrnovaly důležité body, které pozitivně proměnily salvadorský politický režim. Nová pravidla hry tehdy umožnila především ukončit politické násilí, ale navíc institucionalizovala konkurenční volby, demilitarizovala veřejnou bezpečnost, upevnila nezávislost zákonodárné moci a střídání vládních činitelů. Vznikl bipolární stranický systém, který byl konsolidován, podporován dvěma aktéry, kteří proti sobě vedli válku a nyní se postavili proti sobě podle demokratických pravidel: *Nacionalistická republikánská aliance*, pravicová strana, která zastupovala zájmy salvadorské oligarchie a FMLN, povstalecká levice, která se proměnila v politickou stranu (Colburn, 2009, pp. 148-149; Quezada, 2022, p. 65). Tento stranický systém tak úspěšně fungoval téměř třicet let.

V roce 2017 byl index Freedom House 70 ze 100, což naznačuje relativně stabilní demokratický režim v Salvadoru². Volby probíhaly pravidelně za podpory mezinárodních pozorovatelů a byly uznány za demokratické. Země však prochází velkými bezpečnostními problémy. Salvador je považován za jednu z nejnebezpečnějších zemí světa, vyskytují se tam obrovské potíže s korupcí a roste nedůvěra místních obyvatel v politické elity (Freedom House, 2017).

Nayib Bukele, syn zesnulého podnikatele Armanda Bukeleho, průmyslového chemika a zástupce arabsko-palestinské komunity a Olgy Ortezové, ještě v mladém věku projevoval velké schopnosti k podnikání. V roce 2011 se rozhodl vstoupit do politické strany FMLN a vyhrál volby starosty města Nuevo Cuscatlán. Dalším důležitým mezníkem v politické kariéře Bukeleho bylo vítězství v komunálních volbách v roce 2015, kdy byl zvolen starostou hlavního města San Salvador. Zároveň se Bukele distancoval od FMLN a otevřeně kritizoval představitele politické strany, za což byl vyloučen etickým soudem strany. Byl obviněn z porušení vnitřních norem a pravidel strany a personalistického chování. Toto mu znemožnilo kandidovat s podporou FMLN v příštích prezidentských volbách (González Díaz, 2019).

Tak se zrodila myšlenka o založení nového politického hnutí Nuevas Ideas v roce 2017. Avšak Nejvyšší volební tribunál (TSE) protahoval registraci politické strany, což Bukele označil za marné snahy FMLN a ARENY zabránit jakékoliv pokusy o založení strany a kandidatuře v prezidentských volbách. Nakonec byl Bukele nucen kandidovat s podporou Velké aliance pro národní jednotu (GANA). Avšak v politické kampani se snažil držet si odstup od strany a prosazovat své vlastní hnutí, za což byl posléze odsouzen jedním z vůdců GANY. Reprezentoval se jako kandidát bez politické ideologie, což mu umožnilo oslovit větší spektrum voličů. Jeho nejvýznamnější slogan byl: „*el dinero alcanza cuando nadie roba*“, což v překladu ze španělštiny znamená: „*peněz je dost, když nikdo nekrade*“ (BBC News Mundo, 2019).

² Pro srovnání, ve stejném roce 2017 se sousední země Honduras a Guatemala nemohly pochlubit takovým výsledkem: Honduras měl 46 ze 100, Guatemala - 54 ze 100 (Freedom House, 2017).

Prezidentské volby v roce 2019 dramaticky změnilly politický vektor státu. Nayib Bukele s podporou opoziční strany GANA získal v prvním kole 53 procentu hlasů, což stačilo na jasné vítězství a zrušení druhého kola voleb. Výsledky voleb znamenaly definitivní porážku vládnoucí tradiční elity a kandidátů od FMLN a ARENY.

První rok vládnutí mladého prezidenta nebyl příliš jednoduchý, jelikož jeho politická strana neměla v jednokomorovém parlamentu zastoupení (prezidentské a legislativní volby v Salvadoru neprobíhají ve stejném termínu). Tento fakt ztěžoval a omezoval pravomoci prezidenta, jelikož parlament brzdil jednoduché schvalování zákonů.

Bez dostatečné legislativní podpory, neměl Bukele dostatečný vliv na to, aby přiměl poslance dovolit financování jeho bezpečnostního plánu územní kontroly prostřednictvím schvalování státní půjčky ve výši 109 milionů dolarů. Když poslanci odmítli půjčku schválit, mladý prezident nereagoval v rámci demokratických norem a 9. února 2020 vtrhl do zasedací místnosti zákonodárského sboru v doprovodu ozbrojených příslušníků armády a národní policie. Bukele zastrašoval a vyhrožoval propuštěním přítomným politikům. Každopádně prezident své hrozby nedodržel. V předsednictvu sněmu se pomodlil a prohlásil, že mluvil s Bohem, který údajně mu poradil, aby se choval „obezřetně“ (Cartagena, 2020).

Avšak po dvou letech už nic nestěžovalo život mladého prezidenta, jelikož v roce 2021 jeho politická strana Nuevas Ideas v koalici s GANA vyhrála legislativní volby se ziskem 66,46 % a obsadila více než třetinu parlamentu - 56 křesel plus 5 křesel pro GANA (Garsía, 2021).

Bukele z výsledků v parlamentních a komunálních volbách 28. února 2021 vyšel politicky velmi posílen. Tento ohromující úspěch pomohl nové politické straně získat kvalifikovanou většinu v zákonodárném sboru, ovládnout značnou část starostů, a nakonec získat kontrolu nad všemi složkami moci.

1. května 2021, během inaugurace nových poslanců zákonodárského sboru, učinil Bukele závažný krok. Přiměl nové poslance odvolat a nahradit pět soudců Ústavního soudu, kteří byli považováni za nepřátelské a generálního prokurátora Raúla Melara, který vyšetřoval pakty mezi vládou a

zločineckými gangy (Garsía, 2021). Od té doby byly všechny prezidentem navržené návrhy zákonů přijaty okamžitě. Zde existuje určitá hrozba celkového ovládnutí všech úrovní vlády a nedodržení principů dělby moci.

Druhým pozoruhodným faktem je přijetí Bitcoinu jako národní měny Salvadoru. Přijetím kryptoměny jako zákonného platidla se tato malá země stala první na světě, která přijala toto bezprecedentní opatření. Toto riskantní rozhodnutí příkladně ukazuje neomezenou svobodu konání prezidenta. Bukele ve skutečnosti tento rozsudek oznámil na konferenci soukromých investorů v Miami. O několik dní později bylo opatření urychleně přijato salvadorskými poslanci bez prostoru pro diskusi nebo debatu. Reakce mezinárodních organizací a vlád byly většinou skeptické a znepokojené. Mezinárodní měnový fond například naléhal na vládu Salvadoru, aby bylo toto předčasně přijaté opatření okamžitě zrušeno (Song & Vizcaino, 2023).

Přijetí Bitcoinu vedlo tisíce salvadorských občanů k protestům v ulicích hlavních měst proti nevyžádanému technologickému průlomu. Doposud se jednalo o první a jediný případ jasného nesouhlasu s vládou prezidenta (Labrador, Guzmán, Cáceres & Nóchez, 2021).

Jelikož během prezidentského mandátu Bukeleho nastala důležitá strukturální změna v podobě získání legislativní většiny v parlamentu, je na místě porovnat diskurz prezidenta na Twitteru ve dvou obdobích a pokusit se zachytit určité změny. Pomocí online nástrojů a konceptu rámování v analytické části bude zodpovězena následující otázka:

Jak se změnil diskurz prezidenta na Twitteru po získání legislativní většiny v parlamentu?

Pro to, aby se diskurz prezidenta na Twitteru přiblížil v každém zvoleném období, byly vybrány dvě klíčové události – ozbrojený útok na parlament v roce 2020 a přijetí Bitcoinu v roce 2022. Pomocí diskurzivní analýzy příspěvků prezidenta na Twitteru na jeho profilu @nayibbukele byly vygenerovány mraky slov (world cloudy), na základě, kterých je možné zodpovědět na tyto výzkumné otázky:

1) *Jak pomocí Twitteru prezident Nayib Bukele ospravedlňoval použití armády k donucení salvadorského parlamentu ke schválení půjčky k financování jeho bezpečnostního plánu?*

2) *Proč Bukele trval na přijetí oficiální státní měny Bitcoinu a jak to pomocí komunikace na Twitteru vysvětlil občanům země?*

Pro dosažení stanovených cílů bude použit koncept rámování a diskurzivní analýza, pomocí kterých bude možné definovat a vytknout důležité mezníky diskurzu týkající se témat výzkumných otázek.

Diplomová práce se skládá z několika částí. Prvně se vymezi teoretická a konceptuální východiska, kde se bude soustředit na prezidentské režimy a populismus, charakteristické rysy pro latinskoamerický region. Poté se nastíní literature review o roli sociálních médií v politice a jejich využití politickými představiteli. Soustředí se také na specifiku sociálních médií v Latinské Americe. Posléze bude následovat kapitola metodologie, kde se představí metody použité v diplomové práci. Vysvětlí se postup získání potřebných dat na Twitteru, použité online nástroje a design výzkumu. V analytické části budou představeny a porovnány vyhotovené grafy, s jejichž pomocí dojde k určitým závěrům. Dále budou následovat odpovědi na kontrolní výzkumné otázky, na jejichž základě se vyrýsuje podoba Bukeleho diskurzu na Twitteru.

Zdůvodnění tématu

Nejprve se představí dosavadní stav badání, co se týče působení prezidenta Nayiba Bukele. Je důležité znázornit, jak je vnímán očima akademické sféry, jelikož jeho osobnost je velice populární a objevuje se ve mnoha výzkumech.

Pro Salvador není novinkou využívání sociálních médií v politické praxi (například, volební kampaň starosty San Salvadoru v roce 2012), není ani novinkou výhra prezidenta podnikatele ze soukromé sféry (Alfredo Cristiani v letech 1989-1994 a Elías Antonio Saca v letech 2004-2009). Novinkou je však využití profilu na sociálních sítích jako hlavního kanálu politické komunikace prezidenta. Novinkou je také to, že hlavní důraz

politického diskurzu Nayiba Bukeleho je spojen s dobrou správou věcí veřejných, transparentností a efektivitou. Dalším pozoruhodným faktem je, že i jako podnikatel ze soukromého sektoru, má za sebou Bukele dlouhou historii a zkušenosti z jedné z tradičních politických stran, rozkol, uvnitř které mu napomohl stát se prezidentem (Grassetti, 2022, p. 218).

Profil @nayibbukele³ na Twitteru je pro mladého prezidenta jedním z klíčových nástrojů komunikace s veřejností, a to nejen domácí, ale i mezinárodní. Bukele jej využívá též pro komunikaci s politiky a úředníky a podává oficiální prohlášení pomocí krátkých zpráv. Jeho stránku momentálně sledují 5,2 milionů sledujících (data ze dne 5. 6. 2023)⁴.

Bukele si velmi oblíbil právě tuto platformu, používá ji prakticky denně (lze to sledovat na základě jeho publikací). Co se týče specifiky Twitteru ve vztahu k politické komunikaci, tak ve srovnání s Facebookem jsou twitteroví uživatelé donuceni přizpůsobit svá politická sdělení omezené struktuře. Twitter zároveň umožňuje větší počet čtenářů, a proto je tento formát blogu nejvíce využíván politiky k šíření jejich kampaní a vládních aktů, stejně jako k debatám mezi různými společenskými silami. Aniž by se snižoval význam ostatních sociálních sítí, je Twitter politiky nejpoužívanější. V případě salvadorského prezidenta, přestože je silně zapojen do všech sociálních sítí, je Twitter tou platformou, kterou nejvíce používá k vyjadřování názorů, rozhodnutí a zpráv (Ruiz-Alba, Mancinas-Chávez, 2020).

Od vítězství ve volbách až do své inaugurace Bukele neuspořádal tiskovou konferenci a komunikoval s veřejností jen pomocí Twitteru (Expansion, 2019). Stránku na Facebooku mladý prezident používá také, ale ta prakticky kopíruje obsah stránky na Twitteru. Hojně používá i Instagram. Nejaktivnější je však na Twitteru. V prvních dnech svého působení ve funkci zveřejnil více než dvacet tweetů za jeden den, zatímco na Facebooku jeho příspěvky nejsou každodenní. Facebook Bukele používá k zahájení živého vysílání, když je potřeba rychlejší a hlubší komunikace s veřejností.

³ Pro to, aby se zabránilo šíření falešných profilů a neověřených stránek, významné uživatele, kteří mají velký počet sledujících, dostanou modrou fajfku vedle jména. Jde tak usoudit, že se skutečně jedná o oficiální stránku prezidenta (Twitter Help Center).

⁴ Pro zajímavost počet obyvatel Salvadoru je 6.5 milionů (Worldometer, 2023).

Styl Bukeleho komunikace je kontroverzní a odvážný. Politik se nebojí pestrých výrazů a pro prezidenta nepříliš vhodných obrátů. Nejvíce se proslavil tím, když se na úvodní stránce svého profilu označil za „nejhezčího a nejskvělejšího prezidenta na světě“ (viz. obrázek č.1). Tento popis Bukele změnil 15. srpna 2019 a označil se jako „Laylin táta“. V současné době Bukele si ponechal výstižný popis „Presidente de El Salvador“.

Způsob komunikace a vystupování prezidenta přitahuje pozornost nejen na internetu, ale i v mezinárodním prostředí. Například, hashtag #SeLeOrdena⁵ získal velikou popularitu. Uživatelé jej používají, aby s prezidentem povtipkovali nebo obrátili jeho pozornost na nějaký problém. Tuto větu začali používat v reklamě nebo při výrobě suvenýrů (Ruiz-Alba, Mancinas-Chávez, 2020).

V červnu 2022 se Nayib Bukele dostal na vrchol světového žebříčku nejlépe hodnocených prezidentů, který připravila Consulta Mitofsky, měl 71 % hlasů (Statista, 2022).

Bukeleho pohrdání národními a mezinárodními institucemi se projevuje na sociálních sítích. V roce 2021 si těsně před svým prvním projevem na Valném shromáždění OSN pořídil selfie se slovy "pár fotek na Instagramu má větší dopad než jakýkoli projev na tomto shromáždění." (Forlenza, 2022).

Docela často je Bukele označován jako prezident milénia⁶, a to nejen v médiích, ale i v odborných publikacích (F. M. Cartagena & Méndez, n.d.;

⁵ Z překladu ze španělštiny „máte rozkaz“.

⁶ Generace milénia⁶ nebo generace Y je generace lidí narozených přibližně v letech 1981 až 1996. Tyto lidi se charakterizují hojným používáním digitálních moderních technologií. Jedná se také o multitasking při používání komunikačních nástrojů: komunikace s několika lidmi současně, prohlížení stránek na jiná témata, sledování novinek na Twitteru a blogách (Horovitz, 2012). V této generaci se desetkrát snížilo sledování tradičních typů medií, jako je televize a rádio (Pedro, 2011). Sám Bukele jako starosta se identifikoval s milénia⁶. Promítal film *Dragon Ball* na Plaza El Salvador del Mundo v hlavním městě a propagoval účast v paintballových soutěžích nebo extrémních mechanických hrách (Expansion, 2019). Rok narození prezidenta těž, odpovídá popisu generace Y.

M. Cartagena, 2019; Mila-Maldonado, Lara-Aguiar, Carrasco-Muro, & Narváez-Ruiz, 2022; Moallic, 2021; Ruiz-Alba & Mancinas-Chávez, 2020);

Vyskytují se četná množství studií zabývajících se osobností Nayiba Bukeleho jako prezidenta Salvadoru. Zejména jeho komunikační strategie na Twitteru hojně přitahuje pozornost nejen domácích a mezinárodních médií, ale také ji zkoumají akademičtí autoři.

Například, první dva týdny prezidentství Nayiba Bukeleho byly přezkoumány pomocí kvantitativní analýzy jeho účtu na Twitteru, k čemuž byly použity online nástroje, jako jsou Twitonomy a Vicinitas. Kromě toho na to navazoval rozsáhlý rozhovor s tajemnicí salvadorské vlády pro komunikaci Sofíí Medinou. Bukele používá svůj profil především k sebepropagaci, tvoří jeho pomocí svou image spasitele pro Salvador a jeho občany. Je však důležité podotknout, že zvládl také navázat kontakt s veřejností, uživatelé mu přejí k narozeninám, ptají se na jeho názor a hojně používají jeho hashtagy (Ruiz-Alba & Mancinas-Chávez, 2020).

Charakteristickým znakem komunikace Bukeleho na sociálních sítích je používání emotikonů, populárních a módních výrazů mládeže, což ho přibližuje k jeho voličům, a ještě více oddaluje od tradičních politiků. Jeho rétorika je jednoznačně populistická, proto není příliš důležité, co prezident říká (protože je to, co chce slyšet veřejnost), ale jakým způsobem se vyjadřuje. Bukele svým populistickým chováním polarizuje dvě oddělené skupiny obyvatel (jeho voliče a voliče tradičních politických stran – ARENA, FMLN a dalších), vyvolává tak konflikty a konfrontace v očích veřejnosti (Navas, 2020).

Bukele se pohybuje v rámci dvou charakteristik. První je spojena s konfrontací s politickými a společenskými aktéry (především legislativním aparátem). Druhá charakteristika se týče spojení se s občany pomocí jeho přirozeného charismatu a image a používání jemu blízkého a pozitivního jazyka. V tuto chvíli se polarizace stává nepřítomným prvkem a vzniká spíše integrace (Mila-Maldonado, Lara-Aguiar, Carrasco-Muro & Narváez-Ruiz, 2022).

Obecně takto široký zájem o působení latinskoamerického prezidenta se nevidí příliš často, což je pozoruhodný fakt. Poukazuje to také na to, že byl

pro účely diplomové práce vybrán právě politik, který je střetem zájmu u akademiků. Doposud se většina akademických článků soustředila na první roky prezidenství Bukeleho, porovnání v kontextu legislativní změny se zatím v akademické literatuře neobjevilo. A to je další relevantní důvod přispět do společné debaty a vyplnit tak mezeru ve výzkumu.

1. Teoretická a konceptuální východiska

Pro lepší vymezení a dosažení cílů se diplomová práce bude zakládat na teoretické bázi a specifických definicích regionu. Pracovat se bude s fenoménem populismu, podstatou silných prezidentských režimů, charakteristických pro zemi latinskoamerického regionu, vymezí se také specifika působení politických představitelů na sociálních sítích, a hlavně se bude soustředit na Twitter jako platformu pro dosažení politického image a sociálního marketingu.

1. 1. Prezidentské režimy v Latinskoamerickém regionu

Latinskoameričtí prezidenti mají poměrně důležitou a zásadní roli v každodenním životě země. Zásadní rozdíl, od například evropského prezidenta je však ten, že prezident v Latinské Americe má mnohem větší pravomoci a politickou váhu, a to proto, že drtivá většina zemí v regionu má prezidentským režim. Juan Linz (1990) v článku „*The perils of presidentialism*“ uvádí nejzásadnější rozdíl mezi parlamentarismem a prezidencionalismem a to, že v prezidentském systému *je prezident hlavou státu a exekutivy, zatímco v parlamentním je pouze hlavou státu*. Zde Linz vidí určité riziko v tom, že je prezident volen přímo. Uvádí také nevýhody prezidentského systému a to jsou:

❖ Ridigita mandátu

Prezident je prakticky neodvolatelný (pouze za okolností daných ústavou a faktický jediným nástrojem je impeachment, respektive proces odvolání prezidenta). Dále je jeho mandát časově vymezený, takže v kombinaci s neodvolatelností je zde patrná rigidita mandátu. Lze to uvést na příkladu – prezident je volen například na čtyři roky, v prvním roce mandátu vypukne

korupční skandál, do kterého je zapleten a není možné ho odvolat (z ústavních důvodů pouze pro velezradu), při takové rigiditě prezident vládne další 3 roky a dokončí tak mandát.

❖ Duální legitimita

Dalším problémem je, pokud prezident pochází z jiné politické strany, než je ta která obsadí většinu v parlamentu. Otázkou pak je, kdo reprezentuje vůli lidu, respektive voličů. Může to vést k zablokování politického systému (deadlock), ale zároveň i k nutné kooperaci složek moci, což záleží na politické kultuře v konkrétní zemi. Latinskoamerické země však trpí na slabé neinstitutionalizované stranické systémy (Mainwaring & Scully, 1995, p. 70).

❖ Logika vítěz bere vše.

V parlamentarismu se na formování vlády mohou podílet i méně úspěšné strany, které pronikly do parlamentu. Důvodem je nutnost získání demokratické většiny v zákonodárném sboru, a tedy nutnost hledání koaličních partnerů. V prezidentském systému exekutivní pozice obsazuje prezident sám, absentují koaliční partneři.

❖ Problém personalizace v prezidentských systémech a role politických outsiderů

Pokud v parlamentarismu do parlamentu pronikne antisystémová a ideologicky krajně vymezená strana, bude mít problém se prosadit, ostatní strany ji nevpustí do vlády. Zatímco v prezidentském systému může vyhrát volby (dle situace a nálady ve společnosti) i kandidát s vyhraněnými názory nebo bez předchozích politických zkušeností (ukázkovým příkladem je vítězství Donalda Trumpa v roce 2016). Záleží ale také na tom, zdali je volební systém založen na principu prosté nebo absolutní většiny, druhé kolo může posloužit jako brzda takovýchto volebních překvapení.

❖ Faktor času, otázka znovuzvolení

V prezidentských systémech, kdy je prezidentův mandát časově vymezen a nemá podporu v parlamentu (obsadí ho jiná politická strana), to může vést ke konfrontačnímu stylu vládnutí, kdy se prezident přesto pokouší prosadit svůj program za každou cenu. Zejména v Latinské Americe to může vést k vydávání prezidentských dekretů se silou zákona (například Venezuela za

Huga Cháveze a Nicoláse Madury). Podobně to vede ke krátkodobým a mnohdy i neefektivním opatřením (například sociální balíčky slíbené před volbami a tak dále), a absenci dlouhodobých řešení (reforma penzijního systému). V Latinské Americe to může vést i ke snahám změny ústavy a usilování o další volební období. Například krize režimu (pronunciamiento) zaviněná prezidentem Zelaya vedla k převratu v roce 2009 v Hondurasu (Linz, 1990).

Na základě těchto kritérií lze dojít k závěru, že pokud se v zemích s prezidentským režimem střetnou slabě institucionalizované strany, hrozí politická nestabilita (Mainwaring & Scully, 1995, pp. 70-73; Sanchez, 2009, p. 493).

Na základě těchto informací je také možné podotknout, proč byl pro diskurzivní analýzu a účely diplomové práce vybrán právě silný prezident Nayib Bukele. Je to základní a velmi důležitá osoba pro rozvoj a politický kurz Salvadoru, proto dává smysl obrátit svou pozornost právě na prezidenta, a ne například na představitele parlamentu.

1. 2. Definice a rysy populismu

Pojem populismus může pro každého jednotlivce znamenat něco jiného. Obvykle populističtí politici přitahují pozornost médií a veřejnosti. Osobnosti tvrdě vystupující proti současné vládě a usilující o mandát kolikrát jsou označovány za populisty, i když toto tvrzení nemusí být pravdivé⁷.

Téměř všechny státy Latinské Ameriky nesly ve 40. letech alespoň nějaké znaky populismu. K hlavním charakteristikám populistického státu O'Donnell (2018) řadí korporativismus, kde stát kontroluje korporativní kanály reprezentace a jeho hlavním ekonomickým cílem je rozšíření vnitřního trhu. Ernesto Laclau (2005), argentinský politický teoretik odmítá ekonomický i sociální determinismus populismu. Stejně tak odmítá definici

⁷ Populismus se řadí do skupiny *bytošně sporných pojmů*. Toto označení se běžně používá ve filozofických vědách a týká se pojmů, na jejichž podrobnostech nelze v zásadě dosáhnout schody. Jedná se o různé uhly pohledů, kteří se odvíjí od konkrétních případů, kdo a jak zrovna tento pojem definuje, ve vztahu, k jaké situaci a tak dále. Do skupiny bytošně sporných pojmů obecně se řadí pojmy demokracie, spravedlnost a umění (Gallie, 1955, pp. 167-169).

populismus jako koherentní ideologie. Mezi populistické politiky řadí Margaret Thatcherovou nebo Huga Cháveze, hnutí jako fašismus nebo maoismus. Problém populismu spočívá právě v tom, že zahrnuje širokou škálu různých, často kontradiktorních politických názorů. Populismus je specifický v tom, že shromažďuje různé ideologické pozice a politické požadavky a zdůrazňuje jejich antagonismus k určité politické moci či autoritě. Další autoři se též shodují, že populismus je notoricky sporný pojem (Levitsky & Loxton, 2013, p. 110).

Vzniká opodstatněná otázka, co je populismus a jaký ve skutečnosti je? Je velice důležité nezapomenout, že každou veřejnost v určitý okamžik zneklidňují různé problémy, které se mohou lišit napříč státy. Nálada ve společnosti určuje politickou kampaň kandidátů. Je nutné počítat se současnou situací v zemi a specifikovat konkrétní problémy, na které je potřeba reagovat. Obvykle se populismus považuje za patologický jev, který je negativně vnímán veřejností. Podle Mudde a Kaltwassere (2013) je definovat populismus kolikrát velice obtížné z důvodu absence konsensu o jeho konkrétních vlastnostech a také kvůli normativním úvahám o něm. Proto autoři navrhnou minimální definici populismu, která se může použít napříč mnoha případy.

Minimální definice: «*populismus je ústřední ideologie, která považuje společnost za rozdělenou do dvou homogenních a antagonistických skupin, „čistých lidí“⁸ versus „zkorumpované elity“, a která tvrdí, že politika by měla být *volonté générale*⁹» (Mudde, 2004, p. 543). Tato definice se opírá o tři základní pojmy: „čistý lid“, zkorumpovaná elita a všeobecná vůle (Mudde & Kaltwasser, 2013, pp. 149-150).*

Pojmy „čistý lid“ a „zkorumpovaná elita“ mohou být vnímány jako univerzální pojetí dvou antagonistických skupin odporujících proti sobě. Konstrukce "my" vždy apeluje na exkluzi, tedy kdo musí být z politického rozhodování vyloučen. Jinými slovy, konstatování "my" jako lidová identita, která spojuje heterogenní potřeby této skupiny, tvoří „oni“, protivníka

⁸ V originálním znění „pure people“, kde pure v překladu z angličtiny nejlépe odpovídá slovu čistý, což je samozřejmě vzato symbolicky.

⁹ Všeobecná vůle – všichni jednotlivci daného společenství jsou schopni sjednotit své vůle s cílem prohlásit lidovou suverenitu jako jediný legitimní zdroj politické moci (Rousseau, 1839).

(Mouffe, 2005, pp. 56-57). Kdo do těch skupin patří, obvykle definuje konkrétní populistický lídr podle aktuální situace. Přesně proto je tato definice vhodná pro nesčetné množství případů¹⁰.

V této kapitole byly uvedené základní pojmy, na kterých je založena minimální definice populismu. Pokud se soustředí na to, jak tyto pojmy vymezuje právě Nayib Bukele, stačí se podívat na jeho první projev hned po zvolení prezidentem. Dne 3. února 2019, jakmile se dozvěděl o svém vítězství, prohlásil: „*Obrátili jsme list poválečného období (...) a nyní můžeme začít hledět do budoucnosti*“¹¹ (González Díaz, 2019).

„*List poválečného období*“ zde představuje zastaralý, nefunkční systém, který brání v úspěšném rozvoji země. „*Začít hledět do budoucnosti*“ zde znamená, že spolu se starými elitami podle Bukeleho neexistovala cesta do budoucnosti, že předchozí prezidenti nevedli zemi kupředu, ale spíše ji táhli zpět do minulosti. Musí se ale podotknout, že staré elity byly mnohdy odsouzené za korupční jednání. Například, Mauricio Funes, bývalý prezident FMLN, uprchl do Nikaraguy poté, co byl během svého úřadu (2009-2014) vyšetřován pro nezákonné obohacování a zpronevěru. Elías Saca, bývalý prezident od strany ARENA, byl v roce 2018 odsouzen k deseti letům vězení za korupci (González Díaz, 2019).

Drtivá výhra v kontextu diskreditace tradičního stranického systému a definitivní ukončení bipartismu znamená, že voliči byli přesvědčeni, že je potřeba celková změna.

Projev Bukeleho byl tak založen na populistické rétorice: na jedné straně *on* (jeho voliči, jeho personalizovaná strana), jeho mláďa, modernita, čestnost versus *oni* (tradiční politické strany a představitelé), zastaralé, zkorumpované, elitářské politické třídy, překážející v rozvoji. Doplňujícím faktem bylo také, že Bukele dokázal vyhrát volby, přestože proti němu stála tradiční média (tisk, televize), v čemž mu pomohli sociální sítě a netradiční

¹⁰ Například, vyloučení z politického rozhodování skupin muslimských migrantů ve Francii podle populistické rétoriky Marine Le Pen a krajně pravicové strany Národní sdružení. Na druhou stranu politický diskurz Evo Moralese a strany MAS zaměřený na vtažení do politického kontextu všech skupin obyvatel a zlepšení kvality života slabých socioekonomických tříd (Mudde & Kaltwasser, 2013).

¹¹ Originální znění ve španělštině: „*Hemos pasado la página de la posguerra (...) y ahora podemos empezar a ver hacia el futuro*“.

způsoby komunikace, zapojení mladé voličské základny. Krásná ukázka antagonické populistické argumentace, zjednodušeně dobro – „čistý lid“ versus zlo – „zkorumpované elity“.

Steven Levitsky a James Loxton (2013, p. 110) definují populismus na základě syntézy Roberta Barra (2009) a vymezují tři podstatné charakteristiky populismu:

❖ *Politika anti-establishmentu*

Populisté mobilizují masovou podporu prostřednictvím opozičního apelu vůči celé elitě země.

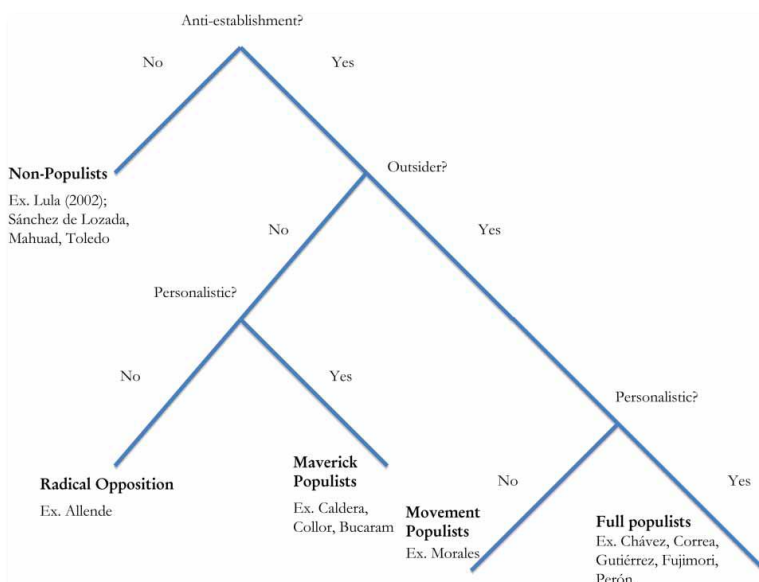
❖ *Ousideři*

Populisté jsou jednotlivci, kteří se dostávají do politického povědomí mimo národní stranický systém.

❖ *Personalisté*

Populisté navazují personalistické emocionální spojení s voliči, obcházejí strany a jiné formy institucionálního zprostředkování, čímž pověřují jednotlivce zastupovat lid.

Plnohodnotný populismus v sobě spojuje tyto tři charakteristiky.

Obrázek č. 2, zpracování: Levitsky, Loxton, 2013, p. 111

Podle autorů lze na populismus nahlížet jako na semi-radikální kategorii, což krásně znázorňuje obrázek č. 2. Ačkoli antiestablishmentový apel je pravděpodobně nezbytnou podmínkou populismu, případy, které

kombinují takový apel s jednou, ale ne s oběma ostatními charakteristikami, lze považovat za zmenšené podtypy populismu.

Podle Roberta Barra (2009) lze například politické insidery, kteří opouštějí tradiční strany a pronášejí personalistické, proti establishmentu zaměřené apely, klasifikovat jako *nekonvenční (maverick) populisty*. Případně lze outsidersy, kteří vystupují proti establishmentu a vycházejí ze sociálních hnutí a udržují spíše občanské než personalistické vazby, označit za příznivce populistických hnutí. Toto rozdělení je přehledně znázorněno na obrázku č. 2 (Levitsky & Loxton, 2013, p. 110).

Populisté mají tendenci *ohrožovat* slabé demokracie, protože zaprvé to jsou outsideři, kteří mají jen malé zkušenosti s institucemi zastupitelské demokracie. Většina kariérních politiků stráví léta v zákonodárných sborech nebo místních samosprávách, během nichž si osvojí dovednosti, jako je vyjednávání a vytváření koalic, které jsou pro fungování těchto institucí nezbytné. Outsideři před získáním prezidentského úřadu nikdy nezastávali úřednické funkce. Bez zkušeností s každodenní politikou v parlamentu, soudnictví nebo místní samosprávě jim často chybí dovednosti a trpělivost.

Zadruhé se populističtí lídři stavějí proti zavedenému politickému systému. Základní rétorikou populistických kampaní je, že zavedená elita je zkorumpovaná, a že stávající režimní instituce proto nejsou ve skutečnosti demokratické. Avšak "zkorumpované" nebo "oligarchické" instituce, které slibují populisté zničit, jsou ve skutečnosti politické strany, zákonodárné sbory a soudnictví. Je velice obtížné demontovat tyto instituce, aniž by byl ohrožen demokratický režim.

Zatřetí, nově zvolení populisté obvykle čelí nepřátelským institucím horizontální odpovědnosti¹². Protože populisté většinou nemají silné strany, obvykle se jim nedaří převést volební vítězství v legislativní většinu. Stejně tak většina z nich nemá vliv na jmenování soudců do Nejvyššího soudu, volebních orgánů a dalších státních úřadů. Po získání prezidentského úřadu se slibem pohřbít "tradiční" strany tak populisté obvykle čelí demokratickým

¹² Horizontální odpovědnost – je rovný vztah mezi institucemi. Útokem na instituce horizontální odpovědnosti lze považovat korupci a zneužití pravomoci vysoce postavených úředníků (Drahokoupil, 2014).

institucím a pokouší se rozpustit parlament, přepsat ústavu a všelijak rozvrátit tradiční politický systém (Levitsky & Loxton, 2013, p. 110).

Proto je populismus v očích veřejnosti vnímán jako hrozba demokracie.

Politický diskurz Bukeleho nelze definovat ani jako radikální pravicový, ani jako radikální levicový populismus. Politik především apeluje na spojení salvadorských občanů a propagaci státního aparátu. Vystupuje jako dokonalý outsider s určitou mírou charismatu a empatie vůči obyvatelstvu (Mila-Maldonado, Lara-Aguiar, Carrasco-Muro & Narváez-Ruiz, 2022).

Pokud se na politiku Bukeleho podívá skrz tři znaky populismu podle Stevena Levitského a Jamesa Loxtona (2013, p. 110), tak ten první anti-establishmentový apel je hned patrný. Je tu postavení se do opozice pomocí masové podpory vůči celé elitě země, také absence jasně dané ideologie.

Pokud se vezme další z příznaků populismu, tak se nedá říct, že by Bukele byl pňhodnotným outsiderem bez představy, jak funguje politický systém. Jeho politická cesta od starosty k primátorovi hlavního města a pak kandidatura na prezidenta představuje docela logické postupné kroky. Navíc politickou kariéru Bukele začal členstvím v tradiční politické straně FMLN. Jeho věk tu ale hraje velkou roli, protože ho tak odděluje od povalečné minulosti a předchozích politických elit. V roce 1994, od kdy se může hovořit o salvadorském bipartismu a konsolidaci stranického systému, bylo Bukelemu jen 13 let.

Otevřená kritika FMLN a odchod ze strany může také působit jako odtržení se od tradičních elit. Pokus o založení vlastní politické strany, byť z počátku neúspěšný, také zařazuje Bukeleho do žebříčku populistů. Nakonec je tu emocionální kampaň na Twitteru a hluboké spojení se s voliči na sociálních sítích. Nejlépe podle této definice Bukele odpovídá popisu *nekonvenčního populisty*. Jedná se o zkušeného politického insidera, který se vydal jinou cestu a odtrhnul se od tradičních elit.

Jelikož během prvních dvou let Bukele neměl legislativní většinu, setkával se obtížným vyjednáváním v parlamentu. Obvykle podle Levitského a Loxtona (2013, p. 110) nemají populisté silné politické strany, protože

většina z nich jej používá jen k dosažení prezidentského křesla. Jsou to personalizované, slabé politické strany, které zaniknou hned po dosažení primárního cíle. Bukele dokázal obhájit svůj úspěch v tu chvíli, kdy Nuevas Ideas získala legislativní většinu. Tato událost vedla k nebezpečným útokům na demokratické instituce, když se například zrušilo omezení znovuzvolení prezidenta. Je zde riziko institucionální krize, pokud se vezme také v potaz silný prezidentský režim. Tyto dílčí závěry, jsou však v rámci diplomové práce těžce dokazatelné, ale výstižné pro charakteristiku politiky mladého prezidenta.

1. 3. Literature review: Jak politici používají sociální média.

Časy, kdy politika patřila do záležitosti úzké skupiny elit, skončily s příchodem masových stran. V současné době k ještě větší otevřenosti a transparentnosti přispívají sociální média, internet a jednoduchý přístup k informacím. Obecně platí, že miliony uživatelů z celého světa upřednostňují sociální média před tradičními způsoby získání informací. Je to dostupnější, atraktivnější a rychlejší způsob sociální komunikace (Freire, 2008). Obvykle nejsou příspěvky na sociálních sítích podřízené cenzuře a není jednoduché uměle kontrolovat a cenzurovat informace, jak je to v tradičních médiích. Tento důvod je jedním z hlavních, proč se sociální sítě obecně stávají více populárním způsobem komunikace mezi moderními politiky a veřejností. Jednoduchý přístup k informacím zvyšuje zájem veřejnosti o politické otázky (Bennett & Entman, 2000; Coleman & Blumler, 2009; Feenstra & Casero-Ripollés, 2014; Riorda, 2017). Vztah sociálních sítí a politických představitelů je tak v popředí akademického zájmu, což bude odraženo v následující kapitole.

Hojný počet výzkumů se soustředí na motivy přijetí sociálních sítí mezi politiky. Například, v kontextu švýcarských politiků na federální úrovni se zjistilo, že primárním důvodem zakládání profilů na sociálních sítích je sebepropagace. Druhotným motivem bylo vyhledávání informací a třetím, ale nepatrným důvodem, byla jednoduše zábava (Hoffmann, Suphan, & Meckel, 2016). V parlamentních volbách v České republice v roce 2013 byla pro přijetí Facebooku důležitá role příslušnosti ke konkrétní politické straně.

Pomocí komparace se zjistilo, že příslušníci personalizovaných stran měli větší pravděpodobnost připojení se k sociálním sítím než politici z tradičních stran. Dalším důležitým faktorem bylo, zda kandidát je obecně aktivní a používá i jiné digitální způsoby komunikace. Tyto kandidáti měli též větší pravděpodobnost, že budou používat Facebook (Macková & Štětka, 2016).

Sociální média jsou pro politické kampaně po celém světě stále důležitější. Poskytují politickým kandidátům možnost přímo komunikovat s voliči a také efektivně šířit své myšlenky a názory. Sociální sítě lze také využít k mobilizaci voličů a motivaci jejich účasti ve volbách. Tyto možnosti využili například politici ve volbách do Bundestagu v roce 2009 (Plotkowiak & Stanoevska-Slabeva, 2013), v norských volbách v letech 2009 (Karlsen, 2011) a 2013 (Larsson & Ihlen, 2015), v nizozemských volbách v roce 2010 (Kruikemeier, 2014), ve finských legislativních volbách v roce 2011 (Strandberg, 2013) a v historicky prvních prezidentských volbách v České republice v roce 2013 (Štětka, Macková, & Fialová, 2014).

Jedním z kladných argumentů pro používání sociálních sítí je také to, že je to ve své podstatě úplně zdarma, pokud se nebere v potaz používání copywritera a marketingového týmu, což politik nutně nemusí potřebovat. Avšak jedním z klíčových faktorů pro přijetí sociálních sítí mezi německými politiky byly peníze – čím více peněz měli kandidáti ve spolkových volbách, tím spíš používali Twitter a Facebook. Dalším důležitým faktorem byla stranická příslušnost. Kandidáti z tradičních stran (CDU/CSU a SPD) více používali Facebook, zatímco progresivnější příslušníci Pirátů a Zelených se nakláněli spíše ke Twitteru (Quinlan, Gummer, Roßmann, & Wolf, 2018).

Další výzkumy se soustředí na důvodech přijetí Facebooku a Twitteru světovými lidry. Podle jednoho z nich existují dva klíčové faktory. Prvním je míra demokracie v dané zemi – čím je větší demokratizace, tím je větší pravděpodobnost založení profilu na sociálních sítích. Druhým důvodem je nestabilní a neklidná situace. Hlavy států mají tendenci více komunikovat s občany napřímo pomocí sociálních sítí v době krize (Barberá & Zeitzoff, 2018; Segado-Boj, Díaz-Campo, & Lloves-Sobrado, 2015). Využití sociálních médií politickou elitou je stále populárnější, zejména během pandemie Covid-19. Twitter, stejně jako ostatní sociální sítě, lze využít

k rychlému šíření informací, komunikaci s veřejností a vytváření veřejného mínění (Haman, 2020; Rufai & Bunce, 2020).

V prezidentských režimech, jako je v Salvadoru, používání profilu na Facebooku nebo Twitteru spěje k personalizované kampani určitého politika. Je to více opodstatněné, než v zemích se silným stranickým systémem v parlamentních režimech (G. S. Enli & Skogerbo, 2013). Sociální média pomáhají politikovi vytvořit určitou emocionální spojitost s jeho voliči. Veřejnost tak vidí obyčejného uživatele, který stejně jako oni používá sociální sítě ke své činnosti (G. Enli, 2015). Sociální sítě jsou schopné ovlivňovat politický proces tím, že určují veřejnou agendu, jelikož je politici využívají k propagaci svých aktivit a funkcí a vytváří tak veřejnou debatu (Casero-Ripollés, 2015). Pokud jde o případná negativa, tak je v sociálních médiích větší prostor pro šíření fake news (Bennett & Livingston, 2018; Pierri, Artoni, & Ceri, 2020).

Obecně platí, že každá sociální síť má své vlastní charakteristiky a cílovou skupinu, proto je důležité přizpůsobit originální obsah každé platformě. Pokud jde o Facebook, tak jej politici využívají pro obsáhlejší sdělení spolu s mediálním obsahem, používají se obrázky a videa, mobilizují se voliče. Twitter se primárně používá pro rychlejší reakci na aktuální situaci a kontaktu s novináři, šíří se také důležité zprávy pro veřejnost (Ross & Bürger, 2014; Stier, Bleier, Lietz, & Strohmaier, 2018).

Sociální síť Twitter je jedna z nejstarších a celosvětově nejpopulárnějších platform. Poprvé byla spuštěná v roce 2006 a jejím charakteristickým prvkem byly krátké zprávy, obsahující pouze 180 znaků. Platforma však reagovala na kritiku a upravila svůj rozsah, nyní umožňuje až 280 znaků, vlákna propojených tweetů a možnost přidávání obrázků, videí a souborů GIF, díky čemuž je síť atraktivnější, jelikož umožňuje přenos informací různými způsoby (Kauffman, Weisberg, Zember, & Fishman, 2021). Počet publikací na Twitteru se od spuštění výrazně zvýšil a očekává se, že v následujících letech poroste (Karami, Lundy, Webb, & Dwivedi, 2020). Bezplatná platforma má 330 milionů aktivních uživatelů po celém světě, přičemž denně ji používá nejméně 124 milionů aktivních uživatelů¹³

¹³ Jedná se pouze o aktivní uživatele, kteří vidí reklamy.

(Kauffman, Weisberg, Zember, Fishman, 2021). Přesně proto se tato platforma stává velice důležitou pro politickou komunikaci a politici si tento fakt samozřejmě uvědomují (Casero-Ripollés, 2018; Haman & Školník, 2021).

Mnoho výzkumů se soustředí na to, jakou diskurzivní rétoriku politici volí při používání Twitteru (Aguillón Vale & Narváez Serra, 2019; Alonso-Muñoz & Casero-Ripollés, 2018; Bracciale & Martella, 2017; Dang-Xuan, Stieglitz, Wladarsch, & Neuberger, 2013; Golbeck, Grimes, & Rogers, 2010; Karlsen & Enjolras, 2016; Masroor, Khan, Aib, & Ali, 2019). Nejvíce akademické pozornosti se však Twitteru věnuje v kontextu volebních kampaní (Jung Herr, 2016; Segesten & Bossetta, 2017; Vergeer, 2015). Jeden z celosvětově nejvýznamnějších uživatelů Donald Trump, jakožto veřejný činitel a posléze jeden z prezidentských kandidátů v roce 2016 v USA, byl v popředí akademického zájmu v rámci své volební kampaně. Trump si budoval image apolitického superhrdiny a outsidera, čímž hojně oslovoval budoucí voliče (Kissas, 2020; Schneiker, 2019).

Pokud jde o specifické odlišnosti Twitteru od ostatních platform, tak je stránka uživatele plná jeho výroků a vypadá to jako nepřetržitý dialog se sledujícími (G. S. Enli & Skogerbo, 2013). V porovnání s ostatními sociálními sítěmi Twitter umožňuje komunikaci se sledujícími způsobem, který se blíží logice one-to-many, což je pro masová média klíčová (Slimovich, 2016).

Existují také zjištění z prostředí Evropského parlamentu, kde Twitter používají mladší poslanci a jejich politické strany. Tyto politici jsou samozřejmě také více aktivní během voleb probíhajících v jejich zemi. Pokud se jedná o poznatky týkající se ideologie, tak více tweetují Zelení, zatímco krajní pravice a euroskeptici používají Twitter nejméně (Daniel, Obholzer, & Hurka, 2019).

Uživatelé Twitteru vystupují jako efektivní pozorovatelé, kteří včasné varují o tom, co se aktuálně děje. Může se to pojmenovat tzv. „občanským svědectvím“ (Allan & Peters, 2015, p. 9), kdy činy vlády, volební procesy, policejní akce a tak dále mohou být efektivně monitorovány a vystupují pro profesionální novináře zdrojem rychlých informací (Diamond, 2010, p. 70).

1.4. Sociální média v případě latinskoamerických politiků

V současné době je Twitter nejrychleji rostoucí sociální sítí v Latinské Americe. Pro latinskoamerické lidry tak dává smysl použít tuto platformu pro politické účely (Fondevila-Gascón & Perelló-Sobrepere, 2014). Například v Kolumbii byla zkoumána role Twitteru ve volbách starostů v roce 2015, (P.-C. López-López & Vásquez-González, 2018) a dále v kolumbijských prezidentských volbách konaných v roce 2018 (Ruano, López, & Mosquera, 2018).

Téměř 97 % vládních představitelů ve velkých latinskoamerických městech má Facebook a 80 % starostů má účet na Twitteru. Vlády používají sociální média jako odrazový můstek pro ovlivňování dalších médií. Příkladem může být čas tweetování: maximální počet tweetů je zaznamenán mezi 11. a 13. hodinou, tedy v době největšího zájmu tradičních masmédií. To je velmi silný důkaz toho, že sociální sítě nefungují izolovaně, ale konvergentně a prolínají klasická a tradiční média s celým novým digitálním ekosystémem (Riorda, 2017).

Výzkum, zabývající se používáním Twitteru populistickými prezidenty v současné Latinské Americe dospěl k závěru, že populismus nepředstavuje skutečnou změnu ve veřejné komunikaci. Celkově byl Twitter začleněn do prezidentského mediálního aparátu jako další platforma pro formování zpravodajské agendy a veřejné konverzace. Stejně jako tradiční média byl Twitter megafonem prezidentských útoků na tisk a občany (Waisbord & Amado, 2017).

Stále také nelze definovat společnou diskurzivní strategii mezi latinskoamerickými vůdci v řešení krizových situací. Doposud nepoužívají Twitter jako nástroj pro konverzaci, ale stále se uchylují k modelu tradičních médií. Pro latinskoamerické politiky je Twitter spíše nástrojem pro projekci jejich diskurzu a jejich veřejné osobnosti, místo toho, aby byl novým prostorem pro dialog nebo debatu s veřejností (Díaz-Campo, Segado-Boj, & Lloves-Sobrado, 2015).

Komparativní výzkum srovnávající Argentinu, Brazílii, Uruguay a Paraguay dospěl k závěru, že tyto země institucionálně uznávají potenciál

internetu a sociálních médií pro zlepšení spojitosti s veřejností a občany, avšak to nedělají efektivně. Obsah čtyř analyzovaných vládních stránek není příliš interaktivní a je převážně založen na pouhém sdělení informací. Nepřispívá totiž k dialogu mezi vládními představiteli a občany (Nogueira, 2015).

Existují zjištění, že latinskoamerická krajní pravice propaguje politicky nenávislné projevy prostřednictvím Twitteru. Masivní přítomnost falešných účtů, opakování určitých pravopisných chyb v identické podobě a markantní nárůst počtu účtů těsně před kampaněmi jsou důkazem automatizace těchto procesů. Neustálé používání agresivních a znevažujících výrazů spojených s nenávislí spouští extrémní polarizaci a atmosféru napětí, ohrožující budování a upevňování demokracie samotné (Díez-Gutiérrez, Verdeja, Sarrión-Andaluz, Buendía, & Macías-Tovar, 2022).

Analyzují se nejenom aktivity politiků na sociálních sítích, ale také reakce občanů na jejich výroky. V Argentině, Peru, Ekvádoru, Hondurasu a Chile převažují pozitivní emoce vůči kandidátům na pravé straně ideologického spektra, přičemž progresivní politici se častěji potýkají s hněvnými a rozčarovanými reakcemi, než konzervativní. Tyto reakce také do značné míry korelují s výsledky voleb (P. C. López-López, Oñate, & Rocha, 2020).

Na závěr lze podotknout, že o sociální média ve spojení s politickou komunikací stále převládá zájem akademických autorů.

2. Metodologie

2. 1 Kritická diskurzivní analýza a sociální média

Kritická diskurzivní analýza je zvláštní druh diskurzivní analýzy, který se zajímá o roli jazyka ve fungování společnosti a politických procesech. Tento proud se vynořil z kritické lingvistiky na konci 70. let, kde pojmul „*jazyk jako formu sociální praxe*“ (Fairclough, 1992, p. 20), jenž se používá k legitimizaci, udržování a naturalizaci forem sociální moci a nerovnosti (Bouvier & Machin, 2018, p. 2).

Nicméně sociální média a internet přinesly nezvratné změny v lidské komunikaci a obecně k přístupu k informacím (Thurlow & Mroczek, 2011, p. 15), což nemohlo neovlivnit metody a přístup ke kritické diskurzivní analýze. V tomto kontextu je potřeba se více zapojit do jazyka a diskurzu jako takového (Bouvier, 2015, p. 150). Sociální média se začlenila do způsobu, jakým nyní fungují oficiální instituce a organizace, protože zde jsou zastoupeny a diskutovány také sociální a politické otázky (Mautner, 2005, p. 10). Bez pochyby hlavní zpravodajské instituce mají stále svůj význam, avšak sociální média změnila způsob, jakým se ve společnosti vyměňují informace a znalosti. Jedná se o zajímavější obsah, kde se kombinují žánry a diskurzy, používají se foto a video materiály, vytváří se komplexnější způsob předávání informací, vzniká větší interakce v rámci a mezi platformami (Bouvier & Machin, 2018, p. 2; Unger, Wodak, & Khosravi-Nik, 2016).

Další strukturální změna v mediálním prostředí je ta, že sociální média a internet umožňují občanům, občanské společnosti, politikům a podnikatelským elitám obejít tradiční média a komunikovat spolu napřímo (Paulussen & Harder, 2014, p. 543). Už se kolikrát nejedná o centralizovaná shora řízená média, ale o společensko-mediální formaci, kde obsah vytváří samotní občani. Proto je důležité **změnit přístup k diskurzu**, který bude stále více multimediální, protože bude se komunikace více estetizovat a přinášet kombinaci textu a datové grafiky (Bouvier & Machin, 2018, p. 5).

Digitalizace politiky generuje nové výzkumy, které poukazují na banalizaci obsahu veřejné diskuse na internetu, která se charakterizuje nadřazeností subjektivních emocí nad logickými argumenty. Stručně řečeno,

hravá a emoční složka digitalizovaného politického světa je v popředí teoretických diskusí (Slimovich, 2012, p. 13).

Komunikační vztah řízený shora dolů od oficiálních institucí a jednotlivých aktéru je poměrně dobře znám v teoretické rovině (Verón, 2015). Avšak pro lepší definici teorie komunikace je nutné více se věnovat pozornosti dalším komunikačním směrům: „zdola – nahoru“ a horizontálnímu (komunikace mezi vrstevníky). Teoretický model musí být schopen zohlednit cirkulaci, která se více a více vyskytuje v horizontální rovině a také dělá stále větší skoky „nahoru“ a „dolů“, což nejlépe odrazují komplexní změny v komunikaci a medializaci společnosti. Tyto procesy se dějí v krátkých časových intervalech a s větší intenzitou. V hyper medializovaných společnostech se rozvíjejí fenomény vztahu mezi systémem masových médií a mediálním systémem založeným na internetu. Politická praxe je proto ovlivňována těmito novými podmínkami *cirkulace diskurzu* (Carlón, 2012, 2015; Slimovich, 2017). Závěrem je, že čím větší je popularita sociálních médií jako nástroje komunikace mezi politiky, tím větší je potřeba nahlížet na diskurz v jiné rovině.

2.2. Teorie rámování

Koncept rámování je komplexní pojem, který se hojně používá v různých vědních disciplínách, jako například, v sociologii, politologii, psychologii a kognitivní lingvistice. Je to soubor pojmů, které jsou uspořádány kolem jednoho cíle – konceptualizace události ve vztahu k nějaké činnosti nebo výroku – komunikační události (Sukhonosova, 2012).

Počátky teorie rámování spadají do 70. let 20. století. Podle Roberta Entmana (1993) anglický výraz „*to frame*“ v kontextu této teorii znamená: „*vybrat určité aspekty reality a zviditelnit je v komunikativním textu*“, čímž se popularizuje určitý výklad problému, objasnění jeho příčin, morální posouzení a jeho možná řešení.

Podle Ervinga Goffmana (1974) hrají rámce důležitou roli v chápání světa jedincem a komunikaci s ostatními jedinci. Pomáhají se orientovat ve složitých situacích a činit rychlá rozhodnutí na základě vnímání toho, co je

považováno za adekvátní nebo vhodné chování v rámci daných okolností. Rámce lze také považovat za kognitivní struktury, které pomáhají strukturovat znalosti jedince o světě kolem něj. Jsou to schematické modely, které pomáhají porozumět nebo interpretovat události a rozhodovat se na základě přechozích zkušeností (Goffman, 1974, p. 21).

Může se na první pohled zdát, že tento pojem spadá spíš do sociologie, avšak se používá v mnoha různě zaměřených výzkumech. Základní rozdíl mezi konceptem rámování v sociologii a v politických výzkumech spočívá v odpovědi na otázku: "*Co přesně je rámováno?*" Podle Batesona (1972) to jsou prvky komunikace – sdělení. Goffmann (1974) se zaměřuje na prvky interakce, události. Pro politology je zvyklejší hovořit o rámcování *otázek agendy*. Ve skutečnosti však může jít o cokoli (identity, procesy, situace), protože politolog obvykle nepozoruje (to je práce sociologa), ale hledá rámce v narativech, pokouší se nahlížet na způsoby podání a výkladu informace (Vakhshtayn, 2013, p. 26).

Rámování politické agendy je jedním z důležitých prvků komunikace v politice. Umožňuje určit, o jakých tématech, se bude diskutovat, jaký pro to bude použit kontext a jaké argumenty a fakta budou zdůrazňovány. Rámování agendy lze použít k ovlivnění veřejného mínění a formování určitého politického diskurzu.

Konkrétně se v politických vědách jedná například o interpretační politickou analýzu Donalda Schöna a Martina Ryana. V teorii sociálních hnutí práce je nejvíce významná práce Davida Snowa a Roberta Benforda (Vakhshtayn, 2013, p. 25).

Pro účely diplomové práce budou využité rámce, navrhované výše zmíněnými autory Snowem a Benfordem: diagnostické, prognostické a motivační (2000, pp. 199-204).

Diagnostické rámce se zakládají na definici problému a identifikaci viníků. V rámci tohoto procesu musí aktér jasně definovat agendu, zformulovat hlavní témata a označit své oponenty. Je třeba vzít v úvahu, že diagnostické rámce jsou důležité nejen pro definování problému, ale také pro vypracování strategie jeho řešení.

Na to navazují **prognostické rámce**, kde aktér nejen navrhuje nějaká řešení, ale volí správnou strategii, vysvětluje způsoby a metody dosažení stanovených cílů. Je nutné vzít v úvahu možná rizika a důsledky každé strategie a posoudit, jaké další zdroje mohou být potřebné pro realizaci řešení.

Nakonec následují **motivační rámce**, cílem, kterých je maximální mobilizace veřejnosti a dosažení stanovených cílů. Je důležité volit správná slova, používat výrazy srozumitelné široké veřejnosti, vědět, co nejlépe funguje a motivuje společnost (Snow, Benford, 2000, pp. 199-204).

V případě Nayiba Bukeleho a jeho diskurzu na Twitteru, tak byly do diagnostického rámce zařazené tweety týkající se definici aktuálních problémů Salvadoru, označení oponentů a viníků následující situace, upozornění na určité nesrovnalosti. Do prognostického rámce spadají tweety, ve kterých Bukele navrhoval řešení, hledal taktiku a způsoby, jak těchto rozhodnutí dosáhnout. K motivačnímu rámci se zařadily tweety, ve kterých se Bukele vyjadřoval k důležitým situacím, a ve kterých především projevoval svůj názor, což mohlo ovlivňovat a motivovat veřejnost. Do stejné kategorie byly odnesené tweety, v nichž Bukele definoval postoj země k zahraničním státům, což také mohlo motivovat a zformulovat veřejné názory. Vyčlenila se čtvrtá kategorie **ostatní**, kam byly zařazené osobní, humorné tweety bez politického kontextu, které nespádaly do žádného kategorie.

Spojitosť kritické diskurzivní analýzy a teorii rámování

Kritická diskurzivní analýza a koncept rámování mají v interpretačním přístupu ke zkoumání textů a projevů mnoho společného. Obě metody jsou založeny na analýze jazykových a neverbálních rysů textů s cílem identifikovat různé významy a podtexty. Kritická diskurzivní analýza je vhodná pro studium politických, sociálních a kulturních diskurzů, zatímco koncept rámování se používá ke studiu sociálních nebo konceptuálních rámců, které strukturují vnímání a chápání určitých jevů. Oba přístupy mohou být užitečné pro analýzu textů v širším pojetí a lze je použít společně k získání lepší představy o významech a koncepcích v textu (Hajer, 1995, p. 55; Van Dijk, 2001, p. 357-360).

Hlavním důvodem použití diskurzivní analýzy společně s konceptem rámování je pokusit se co nejlépe znázornit a uvést konkrétní témata, kterých se prezident ve svých tweetech dotýká. Pokus zarámování diskurzu na základě diagnostických, motivačních a prognostických rámců ve dvou zvolených časových obdobích pomůže porovnat diskurz a identifikovat určité změny projevů.

2.3 Design výzkumu, popis dat

K diskurzivní analýze účtu Nayiba Bukeleho na Twitteru (@nayibbukele) byly použity různé online nástroje, zejména Snsrape¹⁴ od tvůrců JustAnotherArchivist a Rstudio¹⁵. Je potřeba poznamenat, že při získání potřebných dat se vyskytly určité potíže. Kvůli novým zásadám ochrany osobních údajů na Twitteru se rozsah Snsrape omezil na uživatelské profily, vyhledávání (live tweety, neoblíbenější tweety a uživatele), tweety samotné (jednotlivé nebo vlákna tweetů), seznamy příspěvků, komunit a trendů. Retweety¹⁶ už nejsou v tuto chvíli dostupné.

Díky nástroji Snsrape byly do excelové tabulky staženy všechny tweety prezidenta v období od června roku 2018 až do 1. června 2023, celkem tedy 9296 příspěvků. Pomocí filtrů bylo vyčleněno 300 nejpopulárnějších příspěvků prezidenta, které v součtu retweetů a lajků¹⁷ získaly největší odezvu. Následně na základě dvou časových období, kdy první období trvalo dva roky od 3.2.2019 (den vítězství Bukeleho v prezidentských volbách) do 28.2.2021 (den legislativních voleb), na což se napojilo druhé období a skončilo také po dvou letech, 28.2.2023, byly vytvořeny dva vzorce. Dvě období byly vybrány z toho důvodu, že během prezidentského období Bukeleho nastala důležitá strukturální změna, a to dosažení legislativní

¹⁴ Snsrape je scraper pro služby sociálních sítí (SNS). Vynalézá potřebné informace, jako jsou uživatelské profily, hashtagy nebo vyhledávání, a vrací objevené položky, například relevantní příspěvky.

¹⁵ Rstudio je bezplatné vývojové prostředí s otevřeným zdrojovým kódem pro programovací jazyk R, které je určeno pro zpracování statistických dat a grafiku.

¹⁶ Retweet je tlačítko na Twitteru, které umožňuje přeposlat tweet, který se líbí uživateli do jejího vlastního kanálu. Jedná se o citaci neboli opětovné zveřejnění tweetu jiného uživatele (Twitter Help center).

¹⁷ Like je funkce v komunikačním softwaru určeném pro sociální sítě, blogy, internetová fóra, zpravodajské weby, která slouží k vyjádření postoje uživatelů k určitému obsahu. Většinou označuje internetovou publikaci jako oblíbenou (Cambridge Dictionary).

většiny a porážka tradičních politických stran. Za touto změnou následovaly rozsáhlé pravomoci a téměř neomezené působení prezidenta.

Na každé období vyšlo 127 nejpoulnějších tweetů prezidenta. Tyto tweety byly ručně zařazený do čtyř analytických rámců: diagnostické, prognostické, motivační a ostatní. Pro přehlednost na základě zjištěných údajů byly vytvořeny dva kruhové diagramy. Následně pro lepší znázornění diskurzu prezidenta byly vygenerovány dva slovní mraky odpovídající vybraným obdobím, kde byla předtím ručně odstraněná zavádějící slova, předložky, zájmena a uvozovky. Data byla zpracována v prostředí Rstudio s využitím balíčků z kolekce tidyverse. Pro vytvoření slovních mraků byl použit konkrétně balíček wordcloud2.

Slovní mraky graficky znázorňují, jaká slova prezident používal ve svých projevech nejčastěji. Bude zanalyzováno prvních pět nejčastějších slov. Pro dosažení prvního výzkumného cíle budou porovnané vyhotovené mraky slov a diagramy, na základě, kterých se pokusí o zachycení změny diskurzu prezidenta před a po jim dosažení legislativní většiny.

Z každého období bylo zvoleno jedno téma, které se nejčastěji objevovalo během projevů prezidenta na Twitteru. V prvním období se bude soustředit na bezpečnostní situaci v Salvadoru a ozbrojený útok na parlament. Boj proti kriminálním gangům dával Bukele jako jeden ze základních cílů svého prezidentství. Pokusí se zodpovědět otázka: *Jak pomocí Twitteru prezident Nayib Bukele ospravedlňoval použití armády k donucení salvadorského parlamentu ke schválení půjčky k financování jeho bezpečnostního plánu?* Ručně se vyberou tweety, během prvních třech dnů od události, kde prezident ospravedlňuje svůj čin.

Z druhého období byl jako hlavní téma vybrán Bitcoin, jelikož zavedení nové státní měny se prolínalo prakticky v každém příspěvku prezidenta. Pomocí ručně vybraných tweetů během prvních třech dnů od jeho zavedení se zodpoví otázka: *Proč trval Bukele na přijetí oficiální státní měny Bitcoinu a jak to pomocí komunikace na Twitteru vysvětlil občanům země?*

Výsledky z vybraných období mohou být zkresleny celosvětovou pandemií Covid-19, která zasáhla všechny koutky světa. Během této doby se hodně světových politiků uchýlilo k aktivnímu používání sociálních médií ke

komunikaci s veřejností. Tato krize mohla samozřejmě ovlivnit diskurz salvadorského prezidenta. Celosvětová pandemie se však v salvadorském kontextu nebude příliš zohledňovat. Vybraná témata se budou týkat pouze interních a individuálních problémů Salvadoru.

3. Analytická část

Analytická část diplomové práce se bude soustředit na samotný diskurz Nayiba Bukeleho. K postupu výzkumu budou využita data převážně získaná z profilu prezidenta na Twitteru. Budou vybrané tweety týkající se dvou výzkumných otázek a stanovených rámců, které byly popsány v metodologii. Ve dvou zvolených obdobích bude představeno několik nejpopulárnějších tweetů prezidenta ohledně zvoleného tématu. Každé období se posléze znázorní pomocí dvou mraků slov, ze kterých bude patrné, jaká slova volil prezident nejčastěji ve svých zprávách, obrácených veřejnosti. Pak se výsledky porovnájí a bude se snažit zachytit nějakou změnu diskurzu.

3.1 Přístup k internetu v Salvadoru

Fakt, že je Nayib Bukele tak aktivní na internetu a sociálních sítích, vzbuzuje otázku, kolik Salvadořanů má přístup k internetu. Stejnou otázku ve svém výzkumu pokládali autoři Ruiz-Alba a Mancinas-Chávez (2020, p. 264), který se mimo jiné soustředil na míru gramotnosti salvadorského obyvatelstva a přístupu domácností k internetu. Podle výsledků téměř 30 % obyvatel Salvadoru má přístup k internetu, ať už na počítači nebo telefonu.

Dalo by se předpokládat, že prezident apeluje na moderní a mladou generaci obyvatelstva, která používá sociální síť a internet pro získání informací. Podle jiných zdrojů v Latinské Americe a Karibiku 73.7 % lidí použilo internet v posledních třech měsících v roce 2020 (Our World in Data 2020)¹⁸. V Salvadoru se tím mohou pochlubit pouze 55 % obyvatel¹⁹.

To znamená, že téměř polovina obyvatelstva Salvadoru nemůže sledovat profil prezidenta na internetu²⁰. Lze dojít k závěru, že větší část sledujících Bukeleho je ze zahraničí. Je ale důležité podotknout, že státní zpravodajství kopíruje tweety prezidenta, aby se informace dostaly do široké

¹⁸ Podle The World Bank v roce 2020 kolem 60 % lidí na světě mělo přístup k internetu.

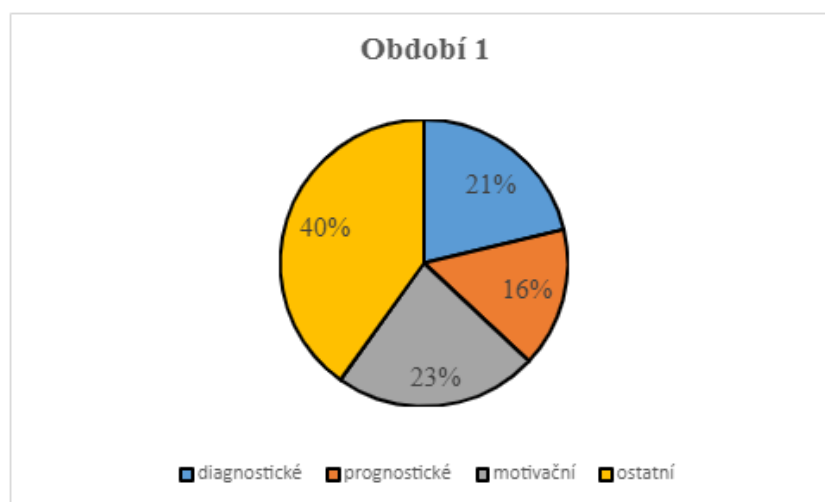
¹⁹ Ve srovnání se sousedními státy toto skóre není tak špatné, například, v Hondurasu jen 42 % obyvatelstva používá internet a v Guatemale 51 % (The World Bank 2020).

²⁰ Venkovní část obyvatel tvoří přibližně 27 % podle data z roku 2020, z nich pouze 2 % má stálý přístup k internetu (Ruiz-Alba & Mancinas-Chávez, 2020, p. 264).

Druhé nejčastější slovo je *sigue – sledujte*. Tímto způsobem Bukele obracel pozornost svých sledujících na nějaký problém. Drtivá většina těchto tweetů byla podložena obrázkem, reportáží nebo odkazem na článek, což prezident okomentoval a prosil, ať to veřejnost sleduje a sdílí. Další populární slovo je znovu *santa – svatý*. Odůvodnění je stejné jako v případě nejpůlárnějšího slova: Santa Maria, Santa Helena a tak dále jsou názvy obcí a měst. Zde se musí ale podotknout, že prezident často přizývá veřejnost se pomodlit a obrátit se k Bohu. Z jeho projevů vyplývá, že je to dost nábožný a věřící člověk.

Další populární slovo je *Salvador*. V kontextu těchto tweetů Bukele často apeluje na zem jako celek, že si Salvador zaslouží změny k lepšímu, mluví o regionálních a mezinárodních vztazích. *Covid* též patří do nejpůlárnějších slov, což není překvapivé v kontextu probíhající pandemie. Jak se již zmiňovalo, slovní mrak byl v prvním období bohužel značně zkreslen celosvětovou krizí. Prezident v podstatě „spamoval“ neboli posílal velké počty irelevantních tweetů o počtu nakažených nebo naočkovaných lidí. Dále se představí kruhový diagram, který lépe znázorní diskurz prezidenta v prvním období.

Kruhový diagram č.1 první období únor 2019–únor 2021

Zdroj @nayibbukele, zpracování: autorka

Z diagramu je patrné, že kromě kategorie „ostatní“ nejvíce tweetů spadá pod motivační rámec. Bukele často motivuje lidi k tomu, aby zůstali doma a dodržovali potřebná opatření. Uvádí úspěchy proticovidových opatření, výsledky boje s pandemií. Před propuknutím krize Bukele

přesvědčoval své sledující o tom, že potřebuje podporu lidu, že je čas na změny, že se pro Salvador má udělat mnohem víc. Prohlašuje „*pokud tuto bitvu vyhraje, vyhraje všichni a budeme mít zemi, o které jsme vždy snili*”²² (@nayibbukele, 3.7.2019, 5:57). Hlavním základem motivačního rámce je konfrontace s vládnoucí elitou v parlamentu. Přesvědčení, že je potřeba bojovat a že hlavním problémem jsou především předchozí vládní představitelé. Do stejného rámce se zařadily také tweety, kde prezident vyjadřuje svůj názor o sousedních státech. Bukele například hodně kritizuje vládu Nicoláse Madury a vyslovuje nesouhlas a svůj postoj vůči, podle jeho názoru, nedemokratickému vládnutí venezuelského prezidenta.

Do diagnostických rámců se zařadily tweety, kde prezident definuje aktuální hlavní problémy země. V první řadě tweety o závažnosti situace ve spojení s covidovou krizí, ale také upozornění na nebezpečnou situaci v Salvadoru kvůli ozbrojeným gangům. Dost emočně zabarvené projevy o tom, že se nemůžou přehlížet počty vražd, zločinecké organizace, celková atmosféra strachu v zemi. Ve svých projevech apeluje na tradiční elity, že podporovaly kriminální situaci v Salvadoru. Obrací se například přímo k bankám a firmám, zajišťujícím kabelové připojení a nařizuje napravit situaci s peněžními podvody a nefungujícím televizním připojením v domácnostech.

Nejméně tweetů spadá do prognostických rámců, kde navrhuje nějaká řešení. Tweety se týkají návrhu proticovidových opatření, svolání schůzí sněmu o bezpečnostní situaci, oznamují se návštěvy postižených obcí.

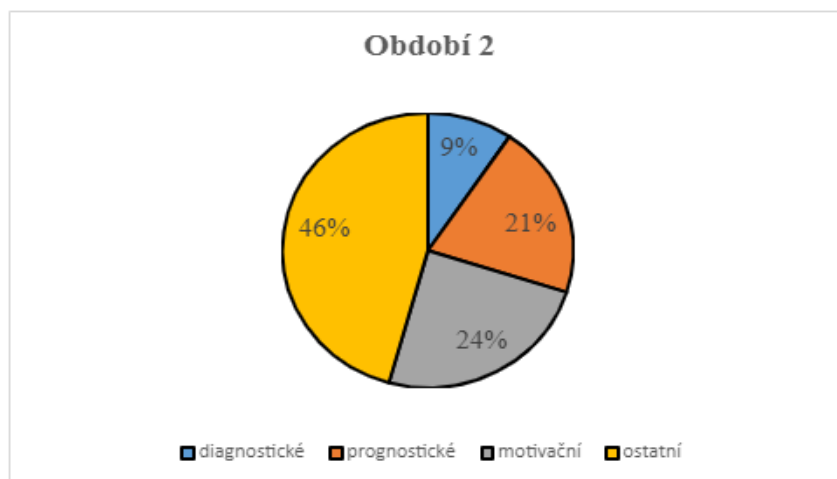
Do kategorie ostatní byli zařazené osobní tweety. Prezident navazuje emocionální spojení se sledujícími, přeje jim vše nejlepší do nového roku, oznamuje narození své dcery, přeje k narozeninám manželce. Ostatní tweety často nesou humorný charakter, kde prezident vtipkuje, zveřejňuje fotografie sebe a své rodiny.

První období znázorňuje první roky prezidentsví bez legislativní podpory v parlamentu. Prezident aktivně buduje svou image, formuluje postoj proti tradičním elitám, definuje svou vizi úspěšného rozvoje země, upozorňuje na závažné problémy a povzbuzuje sledující, aby podpořili jeho

²² „*Si ganamos esta batalla, ganamos todos y tendremos el país que siempre soñamos*“.

uspořádanější než ten z prvního období. Pro bližší přiblížení diskurzu prezidenta ve druhém období bude okomentován i kruhový diagram.

Kruhový diagram č. 2: druhé období únor 2021–únor 2023

Znovu je z diagramu patrné, že nejvíc tweetů z druhého období (kromě kategorie ostatní) spadá do motivačních rámců. Do něj spadají tweety o úspěšném boji proti gangům (což se též odráželo ve slovním mraku), mezinárodní spolupráci (pomoc Turecku během zemětřesení v lednu/únoru 2023), postoj k válce na území Ukrajiny. Bukele aktivně tweetuje v turečtině, vyjadřuje pozitivní postoj k Ergodanovi, podporuje jeho kandidaturu v nadcházejících prezidentských volbách v Turecku. Apeluje na evropské společnosti a uvádí některá zajímavá prohlášení o tom, že politika evropských států není tak demokratická, jak se na první pohled zdá. Nesouhlasí s evropským postojem k válce na Ukrajině. Hojně konfrontuje mezinárodní média, která ho obviňují z některých autoritářských rozhodnutí. Například jak zvládnul pandemii, jedná se o tvrdá nařízení a porušení lidských práv během izolace. Dále se jedná o zrušení zákazu znovuzvolení a strukturální změny institucionální správy Salvadoru. Bukele na tato obvinění odpovídá tak, že se rozhodně nejedná o nedemokratický způsob vládnutí a že jeho podpora stále roste.

Na rozdíl od předchozího diagramu, víc tweetů spadá do prognostického rámce. Zde už navrhuje víc řešení, například tvrdí, že Bitcoin pomůže předcházet ekonomickým problémům. Chlubí se výsledky splněného

zákonu o ochraně zvířat. Nejméně je tweetů spadajících do diagnostického rámce. Zdá se, že problémů, které se mají definovat, už není tolik. Občasné tweety znovu upozorňují na bezpečnostní situaci v Salvadoru.

Rámec ostatní je mnohem větší než v předchozím období. Obecně je diskurz prezidenta na Twitteru po dosažení legislativní většiny více uvolněný, už ne tak vážný, objevuje se mnohem méně destruktivních tweetů.

Pokud se tyto dva diagramy porovnají, tak lze dojít k několika závěrům.

- 1) V prvním období prezident v drtivé většině používá španělský jazyk. Ve druhém období je zhruba polovina tweetů v angličtině. Prezident často zveřejňuje dvě stejné zprávy v angličtině i španělštině. První dva roky prezidentství Bukele apeluje na domácí publikum, řeší interní problémy Salvadoru, tykající se pandemie, války s gangy, konfrontaci s tradiční elitou. Vyjadřuje se v kontextu regionálních vztahů se sousedními státy v rámci Latinské Ameriky. Ve druhém období se obrací k mezinárodnímu publiku. Jedná se o ospravedlnění zavedení Bitcoinu, přitahování pozornosti k úspěchu války proti gangům, vyjadřování se k mezinárodním i zahraničním událostem. Pozoruhodným zjištěním jsou také početné tweety v turečtině.
- 2) V prvním období Bukele konfrontuje tradiční elity a představitele parlamentu. Ve druhém období se soustředí spíše na mezinárodní média. Hojně tweetuje o člancích, které ho obviňují z nedemokratického vládnutí. Po dosažení legislativní většiny je jeho hlavním protivníkem mezinárodní tisk.
- 3) Druhé období je méně konstruktivní než první, co se diskurzu prezidenta týče. Kategorie ostatní je početnější, Bukele mnohem víc používá neformální vyjádření, víc vtipkuje, používá více digitálních nástrojů v podobě fotografií a videí. Ve slovním mraku z druhého období se objevuje početné množství emotikonů, například vlajka Salvadoru, sopka a koza, odkazující na Bitcoin.
- 4) V prvním období definuje problém s bezpečnostní situací v zemi a navrhuje řešení v podobě sedmifázového plánu. Ve druhém období poukazuje na výsledky tohoto boje, uvádí pozitivní následky bezpečnostního plánu. Hojně používá hashtagy

#guerracontrapandillas (válka proti gangům), #PlanControlTerritorial (plán územní kontroly), #Bitcoin.

3.3 Bezpečnostní situace a útok na parlament

Během analýzy dvou vybraných období, se vyskytla se dvě nejdůležitější témata Bukeleho diskurzu. Nejvíce se prezident ve svých projevech na Twitteru během prvního období soustředil na bezpečnostní plán územní kontroly, s čímž se pojí potíže se schvalováním jeho financování, a na zavedení Bitcoinu ve druhém období. Proto byly zformulované dvě kontrolní otázky pro bližší analýzu Bukeleho diskurzu.

První výzkumná otázka se týká ozbrojeného útoku na salvadorský parlament. Jak se Bukele vyjádřil k této události na Twitteru?

Je potřeba uvést bližší informace ke kontextu první výzkumné otázky. V první řadě se jedná o bezpečnostní situaci v Salvadoru. Kriminalita a korupce jsou strukturálními hluboko sahajícími problémy institucionální správy země. Zločinecké skupiny, které se formovaly během 80. let, zvládly navázat spojení s národní civilní policií Salvadoru (PNC²⁴). Tato donucovací agentura byla vytvořena pod záštitou Mírové dohody z roku 1992, která ukončila 12letou občanskou válku v zemi. PNC byla vytvořena s cílem převzetí kontroly nad národní policií, finančního odboru policie a národní gardou – třemi bezpečnostními orgány úzce spojenými s ozbrojenými silami, které představitelé OSN označili za pachatele vážných zločinů. Nová policejní složka byla považovaná za klíčový organ k zahájení a udržování stabilní demokratizace země (Silva Ávalos, 2014, pp. 2-9).

Podle autora knihy *Infiltrators: A Chronicle of Corruption in the National Civil Police of El Salvador* Héctora Silvy Ávalose (2014) PNC ve své funkci a do ní dané naděje selhala. V důsledku korupce a klientelismu, navázání kontaktu s členy ozbrojených gangů a posouzení viny na základě moci a peněz, PNC nezvládla stabilizovat kriminální situaci v zemi. Vedlo k tomu ihned několik skutečností – slabost institucí a státní správy, neschopné vládní představitelé a vliv nadnárodního zločinu ze zahraničí, podílení se na

²⁴ Policía Nacional Civil de El Salvador.

obchodu s drogami a praní špinavých peněz. Tedy velmi korupční prostředí (Silva Ávalos, 2014, pp. 3-5).

Salvador je tak jednou z nejvíce kriminalizovaných zemí v Latinské Americe a řadí se na osmé místo na světě podle počtu spáchaných zločinů (World population review, 2023), z nichž má vysoké procento (podle posledních údajů 70 %) na svědomí organizovaný zločin. Více než polovina vražd je přitom provedena pomocí střelných zbraní (Voronkova, 2015, p. 56).

Organizovaný zločin je v Salvadoru obrovským problémem kvůli dvěma největším gangům, MS-13 a Barrio 18. Odhaduje se, že v Salvadoru je na svobodě 25 tisíc členů gangů, 9 tisíc jich je ve vězení a přibližně 60 tisíc mladých lidí je zapojeno do mládežnických gangů, které v zemi dominují. Mnoho gangů také pěstuje vazby a v některých případech i územní spory s obchodníky s drogami. Nejenom gangy, ale také vysoká míra nezaměstnanosti a nízké příjmy vytlačila salvadorské rodiny do marginalizovaných oblastí, kde je kriminalita běžná. Nejčastější jsou majetkové trestné činy, jako jsou loupeže, krádeže a odcizení vozidel (World population review, 2023).

Jak již bylo zmíněno Salvador se s násilnou trestnou činností potýká od konce občanské války v roce 1991. V roce 2015 dosáhlo násilí tak vysoké úrovně, že řada zpravodajských serverů začala o Salvadoru hovořit jako o hlavním městě vražd na světě. Jednalo se o 6 657 násilných úmrtí v zemi s 6 miliony obyvatel. ABC News psaly: "*Hlavní město vražd na světě má téměř jednu vraždu za hodinu*" (Harris, Desiderio, Millman & Effron, 2016).

Téměř 300 000 Salvadorců bylo nuceno opustit své domovy kvůli hrozbě násilí. To je počet srovnatelný s počtem obyvatel hlavního města. Občané Salvadoru však situaci v zemi stále vnímají jako "*válku*", "*něco podobného válce*" nebo dokonce "*horší než válku*" (El faro, 2021; Galdamez, 2023).

Boj proti kriminalitě a stabilizace bezpečnostní situace byly tak jedněmi z důležitých úkolů Bukeleho prezidentsví. Prezident přišel s bezpečnostním plánem územní kontroly²⁵, který se skládá ze sedmi fází.

²⁵ Bukele často používá hashtag #PlanControlTerritorial.

Prvních pět fází se jmenují příprava, příležitost, modernizace, vpád a vytěžení. Šestá a sedmá fáze jsou v tuto chvíli neznámé, jelikož jsou naplánované na konec mandátu prezidenta. Cílem tohoto bezpečnostního plánu je likvidace gangů a organizovaného zločinu v Salvadoru. Plán potřeboval financování ve výši 109 milionů dolarů, což parlament odmítl schválit. Na toto rozhodnutí Bukele reagoval tak, že vtrhl do zasedací místnosti parlamentu spolu s ozbrojenou armádou (Galdamez, 2023).

Cílem první otázky je zjistit, jak definoval a vysvětlil tuto situaci Bukele na svém Twitteru. Je opodstatněné použít násilí vůči vládním představitelům?

Před schůzí sněmu, Bukele na svém Twitteru povzbuzoval a obracel se na poslance s tím, aby se zúčastnili jednání o schválení půjčky na financování plánu územní kontroly.

„Svolání Rady ministrů zůstává v platnosti a účast členů parlamentu je povinná. Poslanci nebudou zodpovědní za to, co dělají jejich frakce, a budou zodpovědní pouze za své vlastní kroky. Ústava je i v tomto bodě jasná.²⁶“ (@ nayibbukele, 9.2.2020, 2:12).

„Pokud se poslanci nezúčastní mimořádného zasedání svolaného Radou ministrů, poruší ústavu a svůj jednací řád²⁷“ (@nayibbukele, 9.2.2020, 9:18).

Několikrát Bukele apeloval na ústavu a připomínal novely zákona (*Art. 167, #7 de la Constitución*). Z jeho projevů lze usoudit, že byl prezident před zasedáním poněkud zneklidněn a napjat. Nelze ale usoudit, jestli vtržení se do sněmu s armádou plánoval dopředu. Nejspíš čekal na rozhodnutí parlamentu a reagoval ihned, jakmile nebylo financování odsouhlaseno.

Když zdůrazňoval, že poslanci *„budou zodpovědní pouze za své vlastní kroky“*, apeloval nejspíš na jednotlivce. Lze usoudit, že doufal, že se najdou ti, co jeho plán podpoří a nebudou pod vlivem opozičních stran, proti

²⁶ Originál ve španělštině: *„la convocatoria del Consejo de Ministros se mantiene vigente y la asistencia de los diputados es ineludible. Los diputados no serán responsables de lo que sus fracciones hagan y solo responderán por sus propias acciones. La Constitución también es clara en este punto“.*

²⁷ *„Los diputados entrarán en desacato constitucional y de su propio reglamento, sino asisten a la sesión extraordinaria convocada por el Consejo de Ministros“.*

kterým bojoval. Není, ale na první pohled příliš patrné, o jaké zodpovědnosti přesně psal. Definuje to později v dalších tweetech.

Další den se Bukele vyjadřoval k tomu, co se právě odehrálo v parlamentu. Budou uvedené tři nejoblíbenější tweety z 10. února 2020.

„Pro mezinárodní společenství, tisk, mezinárodní nevládní organizace, multilaterální organizace, politické aktéry, tohle je to, co poslanci a dvě strany, které ovládají Shromáždění, financují. Tohle je to, co nám nedovolují zastavit. Tohle je to, co je důležité. Zastavme toto pokrytectví. <https://t.co/vkyZcUrJSI>“²⁸. (@nayibbukele, 10.2.2020, 22:24).

K tomuto prohlášení Bukele připojil video s děsivými záběry zemřelých lidí, zátahy armádních složek a rozhořčených obyvatel. Tento tweet dostal 10953 lajků a 3370 retweetů. Zde Bukele obrací pozornost široké veřejnosti na bezpečnostní problémy Salvadoru. Když používá slovní spojení „dvě strany“, má na mysli FMLN a ARENA, jelikož v tu chvíli to byly dvě největší frakce, ovládající parlament. Jedná se o velmi emotivní prohlášení, volání o pomoc a zoufalou výzvu k jednání. Mluví ve množném čísle („nám“, „zastavme“), tím přizývá všechny své příznivce zahájit jednání. Rozlišuje tak sebe a tradiční elity.

„A my proti tomu budeme bojovat. S pomocí Boha, lidí, naše @FUERZARMADASV²⁹ a naše @PNCSV³⁰. Bez ohledu na to, kolik rezolucí vydají. Víme, že se budou snažit systém chránit. Jsme ochotni obětovat všechno, včetně této pozice, která je stejně jako samotný život zapůjčená“³¹
(@nayibbukele, 10.2.2020, 22:27).

²⁸ „A la comunidad internacional, a la prensa, ONG's, organismos multilaterales, actores políticos, Esto es lo que financian los diputados y los dos partidos que controlan la Asamblea. Esto es lo que no permiten que detengamos. Esto es lo importante. Dejemos la hipocresía“.

²⁹ Oficiální stránka salvadorské armády.

³⁰ Oficiální stránka národní policie Salvadoru.

³¹ „Y vamos a luchar contra eso. Con la ayuda de Dios, del pueblo, de nuestra @FUERZARMADASV y nuestra @PNCSV. Por más resoluciones que emitan. Sabemos que van a tratar de proteger el sistema. Estamos dispuestos a dar todo, incluso este cargo, que como la misma vida, es prestado“.

Poslední obrat „*kteřá je stejně jako samotný život zapůjčená*“ má symbolický význam, že všechno, co máme je nám dané jen na chvíli, a že jsme povinni vážit si každého okamžiku, který máme tu čest prožít. Tím Bukele nejspíš myslel, že je povinnosti každého vládního činitele jednat v co největší prospěch lidu. Zde připomíná i Boha, Bukele se k němu obrací poměrně často, lze usoudit, že je velice věřící osobnost. Zaručuje se také podporou armády a policie, znovu používá zájmeno „my“, čímž myslí celý tým profesionálů. Tím „*budou chránit systém*“ poukazuje na to, že se jedná o hluboké strukturální problémy s bezpečností. Podle jeho názoru, opozice nepřipustí globální institucionální změny.

„Na včerejší akci nebyla zasažena ani jedna osoba, a už vůbec se nejednalo o žádný výstřel nebo rozbitý kus nábytku. Jinde však zemřeli 4 Salvadorci rukou zločinců, které oni chrání. Jsou pohoršeni tím prvním, ale nemyslí si, že je naléhavé s tím druhým něco dělat³²“ (@nayibbukele, 10.2.2020, 17:27).

Bukele vysvětluje, že se skutečně nic vážného nestalo, že nikdo ze zúčastněných poslanců nebyl v ohrožení života. Naopak, znovu poukazuje na vážnost situace, která se odehrává venku na ulicích Salvadoru. Prezident vyzdvihuje to, že se poslanci obávali o svůj život, v tu chvíli, když obyčejné lidi každý den čelí nebezpečným útokům ozbrojených gangů.

Bukele vysvětluje celou situaci tím, že opozice (ARENA a FMLN) je zapojená do financování organizovaného zločinu a uvádí jako příklad impeachment Normana Quijana. Uvádí také fakt, že členové gangů byli

³²„*En el evento de ayer no hubo ni siquiera un golpeado, mucho menos un disparo o un mueble roto. Pero en otros lugares, 4 salvadoreños murieron a manos de los criminales que ellos protegen. Se escandalizan por lo primero, pero no creen que sea urgente hacer nada por lo segundo*“.

v zákonodárném sboru, což bylo poznamenáno ve zprávě státního zástupce. Definuje v podstatě vážný problém zkorumpovaného a zaujatého prostředí, kde vládní představitelé spolupracují s organizovaným zločinem. Lze sledovat opovrženost elitami a myšlenku kolektivní viny, odsuzuje v podstatě všechny členové opozice.

Prezident definoval útok na parlament tak, že jsou poslanci zapojení do korupčního prostředí s členy gangů, proto si podle jeho názoru zaslouží úplně stejné chování. Apeloval na to, že obyčejní obyvatelé Salvadoru nemají ochranu, nemají možnost se bránit na rozdíl od bohaté elity. On a jeho příznivci jsou připraveni bojovat za životy občanů.

Je možné podotknout hlavní argumenty a objasnění ozbrojeného útoku na parlament 9. února 2020:

1. Opozice (FMLN a ARENA) financují organizovaný zločin a jsou zapojeni do kriminální situace v zemi. Toto je hlavní důvod, proč násilí v zemi stále trvá a ohrožuje veřejnost.
2. Poslanci během akce skutečně nebyli v ohrožení, nikdo nebyl zraněn, ani nic nebylo zničené.
3. Je potřeba jednat co nejdříve v důsledku vážné situace v zemi, bezpečnostní plán potřebuje financování, a proto je potřeba souhlas poslanců.
4. Bukele věří, že tento plán zaručí bezpečnou a stabilní situaci v zemi.

Bukeleho útok byl hojně odsouzen mezinárodním i regionálním tiskem, mnozí mluvili o konci salvadorské demokracie a autoritářských rysech prezidentské politiky (BBC, 2020; The Guardian, 2021; Elfaró, 2023). Avšak plán územní kontroly skutečně snížil kriminální situaci v zemi (Renteria, O'Boyle, & Cawthorne, 2023). Samotní občané schvalují tvrdé jednání, pokud to pomáhá udržet bezpečnou situaci v zemi. Sám Bukele se k tomu vyjádřil:

„Můžeme potvrdit, že pondělí 10. února skončilo s nulovým počtem vražd v celé zemi. Navzdory všem překážkám #PlanControlTerritorial funguje“ (@nayibbukele, 11.2.2020, 7:05).

3.4 Bitcoin jako oficiální měna

V září 2021 se Salvador stal první zemí, ve které byl zaveden Bitcoin jako zákonné platidlo. Toto riskantní rozhodnutí přitáhlo pozornost široké veřejnosti. Reakce byla ve velké míře negativní, šířily se obavy a nedůvěra v takové riskantní rozhodnutí. Mezinárodní kritika se primárně opírá o volatilitu Bitcoinu, dopad na životní prostředí, energetickou otázku spojenou s jeho těžbou a riziko, že jeho zavedení bude podporovat praní špinavých peněz a trestnou činnost (Faux, 2022). Co se týče vnitrostátních obav, tak ty přímo souvisejí s veřejným míněním. Před přijetím Bitcoinu uvedlo v národním průzkumu 72 % respondentů, že nejsou ochotni přijímat bitcoinové platby. V zemi, kde téměř ¼ občanů žije v chudobě, pouze 40 % obyvatel má chytrý telefon a pouze 1/3 má pravidelný přístup k internetu, si lidé myslí, že Bitcoin nejsou schopni používat, obávají se, že jeho hodnota se může na rozdíl od dolaru náhle zhroutit, a že to usnadňuje finanční podvody (Forlenza, 2022).

Vláda vytvořila a spustila aplikaci Chivo Wallet, která umožňuje směňovat dolary a Bitcoinu a posílat peníze v obou měnách bez poplatků. Každý uživatel, který si aplikaci stáhl, obdržel startovací balíček v podobě 30 dolarů. Po vyčerpání tohoto počátečního kreditu však aplikaci znovu použilo pouze 20 % obyvatel a ATMS Chivo zůstaly téměř zcela nevyužity. Poté cena Bitcoinu klesla o 45 %. Podle odhadů tak Salvador přišel zhruba o 40 milionů, i když oficiální údaje nejsou k dispozici (Forlenza, 2022).

Bukele, jako komunikativní a otevřený prezident, by měl občanům země vysvětlit svou vizi. Jak se k tomu vyjádřil na Twitteru a jaké argumenty uvedl? Ručně a subjektivně byl vybráno několik tweetů prezidenta podle kódového slova Bitcoin, kde se Bukele během tří dnů vyjadřuje k této události.

Den před oficiálním přijetím Bitcoinu Bukele publikoval tweet:

„Zítřka poprvé v historii všechny oči světa budou upřeny na El Salvador. #Bitcoin to dokázal #BTC“³³ (@nayibbukele, 7.9.2021, 1:55).

³³ *„Tomorrow, for the first time in history, all the eyes of the world will be on El Salvador. #Bitcoin did this. #BTC“.*

Bukele radostně oznamuje toto rozhodnutí. Uvádí, že konečně po tolika letech existence této malé země, získá mezinárodní pozornost. Používá angličtinu nejspíš proto, aby obrátil pozornost svých zahraničních sledujících a v neposlední řadě i mezinárodního tisku. Dá se předpokládat, že si připravuje půdu pro budování národní značky Salvadoru.

Dne 7.9.2021 nejpoblárnější tweet na profilu prezidenta zněl takto:

„Stejně jako každá inovace, i proces přijetí #Bitcoin v Salvadoru bude nějakou dobu trvat. Každá cesta do budoucnosti je taková, a ne všeho se dosáhne za den nebo za měsíc. Musíme však prolomit paradigmatu minulosti. Salvador má právo přiblížit se prvnímu světu³⁴“ (7.9.2021, 1:55).

Zde je ihned patrné, že Bukele považuje Bitcoin za cestu do budoucnosti, pořád připomíná minulost, na kterou se musí zapomenout. Podle prezidenta nová měna umožňuje Salvadoru v budoucnu patřit do vyspělých zemí a otevírá tak cestu k moderní společnosti. Upozorňuje také na to, že tato cesta nebude jednoduchá, že si uvědomuje, jak těžký proces to bude a jak dlouho bude trvat. Avšak je přesvědčen, že toto rozhodnutí je správné.

„Během tří minut tvoříme historii. #BitcoinDay #BTCsv³⁵“ (@nayibbukele, 7.9.2021, 7:57).

Tento tweet získal velkou odezvu v podobě součtu retweetů a lajku – 19480. Avšak se jedná pouze o populistické prohlášení, byť motivační a humorné, ale ne příliš konstruktivní. Další podobný nejpoblárnější tweet zněl takto:

„Kdo chce Pizza Hut? #BitcoinDay #BTCsv³⁶“ (@nayibbukele, 7.9.2021, 17:50).

Bukele aktivně používá nové hashtagy, prakticky v každém tweetu #BitcoinDay #BTCsv, používá vlajku Salvadoru (v textových dokumentech se zobrazuje jako SV), emotikon kozy ve spojení s Bitcoinem a tak dále.

³⁴ „Como toda innovación, el proceso del #Bitcoin en El Salvador tiene una curva de aprendizaje. Todo camino hacia el futuro es así y no se logrará todo en un día, ni en un mes. Pero debemos romper los paradigmas del pasado. El Salvador tiene derecho a avanzar hacia el primer mundo“.

³⁵ „3 minutos para hacer historia. In 3 minutes, we make history. #BitcoinDay #BTC“.

³⁶ „¿Quién quiere Pizza Hut? #BitcoinDay #BTCsv <https://t.co/jidMQHVQyB>“.

Celkově první tři dny po zavedení Bitcoinu Bukele komunikuje na Twitteru spíše jako vývojář, než jako prezident a politik. Publikuje různé instrukce, jak ovládat vládní aplikaci Chivo Wallet, pomáhá s registrací a vysvětluje postup převedení měny. Vyskytuje se hodně spamu a přímé interakce s uživateli, avšak chybí konstruktivní objasnění výhod a nevýhod zavedení Bitcoinu.

Prezident pořádně neuvedl a nevysvětlil svým sledujícím toto rozhodnutí na Twitteru. Během tří dnů od zavedení Bitcoinu Bukele spíše propagoval virtuální měnu a vtipkoval o tom, jak je to skvělý nápad a že Salvador například koupil loď. Twitter je jeden z hlavních způsobů politické komunikace prezidenta, nicméně v tomto případě toto rozhodnutí nebylo dostatečně vysvětleno. Možná proto reakce občanů Salvadoru nebyla příliš pozitivní, jelikož asi 8 000 protestujících po schválení nového zákona pochodovalo v San Salvadoru, aby vyjádřilo svou nespokojenost (Labrador, Guzmán, Cáceres & Nóchez, 2021).

Podle vyšetřování Zeke Fauxe opublikované internetovou stránkou Bloomberg v roce 2022 mezi občany Salvadoru stále převládá skepticismus ohledně Bitcoinu. Novinář uvedl několik rozhovorů, kde si lidé stěžovali na to, že nemají možnost používat tuto měnu, mnozí ji z principu odmítají a prohlašují, že ji nikdy neakceptují (Faux, 2022). Nicméně vládní plán pokračuje dál a zbývá jen sledovat vývoj této situace.

Závěr

Diplomová práce měla několik cílů, zahrnovat diskurz Nayiba Bukele na Twitteru ve dvou zvolených obdobích a následně odpovědět na dvě výzkumné otázky z každého období.

Bylo prokázáno, že Bukele skutečně spadá do skupiny latinskoamerických populistů. Pomocí srovnání dvou období byly zjištěné určité změny v diskurzu prezidenta na Twitteru. Zaprvé, po získání legislativní většiny Bukele se více zapojuje do mezinárodního prostředí, používá angličtinu, obrací se na mezinárodní tisk a vládní představitele. Buduje národní značku Salvadoru, usiluje o změnu image země v očích veřejnosti. Zadruhé, ve druhém období mnohem méně konfrontuje opoziční elity, jelikož s legislativní většinou již nemusí těžce prosazovat zákony v parlamentu. Fakt, že v druhém období je mnohem méně motivačních a diagnostických tweetů, ukazuje na to, že si prezident cítí mnohem jistější ve svých výrocích. Případně lze dojít k závěru, že Bukele po celou dobu mandátu cítí svůj vliv a po dosažení legislativní většiny se tento vliv jenom zvětšil.

První výzkumná otázka odrazila fakt efektivní komunikace s veřejností pomocí Twitteru, prezident ospravedlnil svůj čin a uvedl jasné argumenty. Druhá otázka poukázala na to, že tentokrát s podporou parlamentu prezident necítí tak velkou potřebu vysvětlovat závažné kroky a již nepotřebuje přitáhnout na svoji stranu co nejvíce příznivců.

Z diskurzu Bukeleho je též patrná role Salvadoru v mezinárodním prostředí. Prezident se vyjadřuje pozitivně vůči Chile v rámci regionu a vůči Turecku v rámci mezinárodních vztahů. Negativně však hodnotí venezuelskou vládu.

Bukeleho diskurz se zakládá na myšlence, že univerzální demokratické norem, fungujících v evropských státech a USA, nemusí být pro všechny státy užitečná. Prohlašuje, že je mnohem důležitější spokojenost a bezpečnost jeho občanů než demokratičnost způsobu, jak této bezpečnosti dosáhnout. Proto konfrontuje nářázky mezinárodních médií o tvrdosti jeho rozhodnutí. Pokud se vezme v potaz spokojenost občanů Salvadoru se současnou politikou a prezidentem, tak Bukele má stále vysoké ocenění.

Podle průzkumu veřejného mínění z roku 2022 dostupném na internetové stránce Statista téměř 47 % respondentů schvaluje způsob, jakým Nayib Bukele vykonává svou práci, dalších 39 % ho schvaluje částečně (Statista, 2022). Lze usoudit, že panuje celková spokojenost v zemi.

Tento výzkum může také posloužit k další debatě o podobě Bukeleho režimu, co to může zemi přinést a jestli to může směřovat ke snížení míry demokracie nebo hůře k autoritarismu. S kontrolou soudních orgánů je více než zřejmé, že Bukeleho režim má optimální podmínky pro zastavení jakéhokoli soudního vyšetřování korupčních činů jeho administrativy. Kontroverzní rozhodnutí nového Nejvyššího soudu ve prospěch prezidenta ho prozatím umocnilo, aby usiloval o okamžité znovuzvolení, což ústava dříve *výslovně zakazovala*. Rozsudek skutečně potvrdil, že má vůle lidu přednost před ústavními normami, a stanovil, že ke kandidatuře na znovuzvolení stačí, aby pověřený prezident odstoupil pět měsíců před koncem mandátu (BBC News Mundo, 2021; Forlenza, 2022).

Zjištěné poznatky diplomové práce mohou být využity k dalším výzkumům. Například, pro celkové zhodnocení prezidentského období Bukeleho. Může se soustředit na sliby prezidenta a jejich konečnou podobu na konci mandátu, co skutečně prezident za tyto roky splnil. Dále je na místě porovnat diskurz prezidenta Salvadoru s dalšími politiky v regionu, aby se mohly zachytit případné trendy v politické komunikaci ve Střední Americe.

Prohlášení o dostupnosti dat:

Data, na jejichž základě byla zpracována analytická část jsou volně k dispozici na:

<https://onedrive.live.com/edit.aspx?resid=7FFF2F9A49B7FF81!128669&ithint=file%2cxlsx&authkey=!ANDSQoJbBV8Tado>

Seznám literatury

- Aguillón Vale, P. D., & Narváez Serra, J. (2019). Comportamiento del lenguaje de líderes políticos venezolanos en el uso de Twitter. *Signo y Pensamiento*, 38(74). Retrieved from <https://doi.org/10.11144/Javeriana.syp38-74.cllp>
- Allan, S., & Peters, C. (2015). Visual truths of citizen reportage: Four research problematics. *Information, Communication & Society*, 18(11), 1348–1361.
- Alonso-Muñoz, L., & Casero-Ripollés, A. (2018). Communication of European populist leaders on Twitter: Agenda setting and the ‘more is less’ effect. *El Profesional de La Información*, 27(6), 1193–1202. Retrieved from <https://doi.org/10.3145/epi.2018.nov.03>
- Alvarez, A. M. (2010). From Revolutionary War to Democratic Revolution: The Farabundo Martí National Liberation Front (FMLN) in El Salvador.
- Barberá, P., & Zeitzoff, T. (2018). The New Public Address System: Why Do World Leaders Adopt Social Media? *International Studies Quarterly*, 62(1), 121–130. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/isq/sqx047>
- Barr, R. R. (2009). Populists, outsiders and anti-establishment politics. *Party Politics*, 15(1), 29–48.
- Bateson, G. (1972). The logical categories of learning and communication. *Steps to an Ecology of Mind*, 279–308.
- Bennett, W. L., & Entman, R. M. (2000). *Mediated Politics*. (W.L. Bennett & R.M. Entman, Eds.). Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved from <https://doi.org/10.1017/CBO9780511613852>
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (2018). The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions.

European Journal of Communication, 33(2), 122–139. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/0267323118760317>

- Bouvier, G. (2015). What is a discourse approach to Twitter, Facebook, YouTube and other social media: connecting with other academic fields? *Journal of Multicultural Discourses*. Taylor & Francis.
- Bouvier, G., & Machin, D. (2018). Critical discourse analysis and the challenges and opportunities of social media. *Review of Communication*, 18(3), 178–192.
- Bracciale, R., & Martella, A. (2017). Define the populist political communication style: the case of Italian political leaders on Twitter. *Information, Communication & Society*, 20(9), 1310–1329. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1328522>
- Carlón, M. (2012). En el ojo de la convergencia. Los discursos de los usuarios de Facebook durante la transmisión televisiva de la votación de la ley de matrimonio igualitario. M. Carlón y A. Fausto Neto (Comps.), *Las Políticas de Los Internautas. Nuevas Formas de Participación*, 173–194.
- Carlón, M. (2015). Público, privado e íntimo: el caso Chicas bondi y el conflicto entre derecho a la imagen y libertad de expresión en la circulación contemporánea. *Dicotomía Público/Privado: Estamos No Camino Certo*, 211–232.
- Cartagena, F. M., & Méndez, C. V. (n.d.). ¿Consciencia política o arte mediático?: factores psicosociales a la base del triunfo de Nayib Bukele. *VOCES CONTRA UNA REALIDAD VIOLENTA: COMPILACIÓN DE ENSAYOS DESDE UNA PSICOLOGÍA SOCIAL COMPROMETIDA*, 30.
- Cartagena, M. (2019). Nayib Bukele: un presidente “millennial” para El Salvador. *Nueva Sociedad, Democracia y Política En América Latina*.
- Cartagena, M. (2020). » Dios, Twitter y los militares El Salvador de Nayib Bukele «. *Nueva Sociedad*.

- Casero-Ripollés, A. (2015). Estrategias y prácticas comunicativas del activismo político en las redes sociales en España. *Historia y Comunicación Social*, 20(2), 533–548. Retrieved from https://doi.org/10.5209/rev_HICS.2015.v20.n2.51399
- Casero-Ripollés, A. (2018). Research on political information and social media: Key points and challenges for the future. *El Profesional de La Información*, 27(5), 964–974. Retrieved from <https://doi.org/10.3145/epi.2018.sep.01>
- Colburn, F. D. (2009). The Turnover in El Salvador. *Journal of Democracy*, 20(3), 143–152.
- Coleman, S., & Blumler, J. G. (2009). *The Internet and Democratic Citizenship*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved from <https://doi.org/10.1017/CBO9780511818271>
- Conniff, M. (2012). *Populism in Latin America*. University of Alabama Press.
- Dang-Xuan, L., Stieglitz, S., Wladarsch, J., & Neuberger, C. (2013). An investigation of influentials and the role of sentiment in political communication on twitter during election periods. *Information, Communication & Society*, 16(5), 795–825. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.783608>
- Daniel, W. T., Obholzer, L., & Hurka, S. (2019). Static and dynamic incentives for Twitter usage in the European Parliament. *Party Politics*, 25(6), 771–781. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1354068817747755>
- Diamond, L. (2010). Liberation technology. *J. Democracy*, 21, 69.
- Díaz-Campo, J., Segado-Boj, F., & Lloves-Sobrado, B. (2015). Latin American leaders on Twitter. Old uses for new media during political crises. *Revista Latina de Comunicación Social*, (70), 156–173.
- Díez-Gutiérrez, E.-J., Verdeja, M., Sarrión-Andaluz, J., Buendía, L., & Macías-Tovar, J. (2022). Political Hate Speech of the Far Right on

- Twitter in Latin America. *Comunicar: Media Education Research Journal*, 30(72), 97–109.
- Drahokoupil, Š. (2014). Labyrintem hybridních režimů: přístupy, kategorie a typologie. *Politologická Revue*, 20(1), 3–26.
- Enli, G. (2015). *Mediated Authenticity: How the Media Constructs Reality*. New York: Peter Lang.
- Enli, G. S., & Skogerbø, E. (2013). Personalized campaigns in party-centred politics. *Information, Communication & Society*, 16(5), 757–774. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.782330>
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- Fairclough, N. (1992). Discourse and text: Linguistic and intertextual analysis within discourse analysis. *Discourse & Society*, 3(2), 193–217.
- Feenstra, R. A., & Casero-Ripollés, A. (2014). Democracy in the digital communication environment: A typology proposal of political monitoring processes. *International Journal of Communication*, 8(1), 2448–2468.
- Fondevila-Gascón, J.-F., & Perelló-Sobrepere, M. (2014). The rise of Twitter in the Latin American landscape: a study of the most followed accounts in Brazil, Mexico, Argentina, Colombia and Venezuela. *Revista Latinoamericana de Ciencias de La Comunicación*, 10(19).
- Freire, F. C. (2008). Las redes sociales trastocan los modelos de los medios de comunicación tradicionales. *Revista Latina de Comunicación Social*, 11(63).
- Gallie, W. B. (1955). Essentially contested concepts. In *Proceedings of the Aristotelian society* (Vol. 56, pp. 167–198). JSTOR.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.
- Golbeck, J., Grimes, J. M., & Rogers, A. (2010). Twitter use by the U.S. Congress. *Journal of the American Society for Information Science and*

- Technology*, 61(8), 1612–1621. Retrieved from <https://doi.org/10.1002/asi.21344>
- González, L. A. (2011). El FMLN salvadoreño: De la guerrilla al gobierno. *Nueva Sociedad*, (234), 143–158.
- Grassetti, J. (2022). El discurso político de Nayib Bukele en Twitter. *Cuadernos Del Centro de Estudios En Diseño y Comunicación. Ensayos*, (112), 245–269.
- Hajer, M. A. (1995). *The politics of environmental discourse: Ecological modernization and the policy process*. Clarendon Press.
- Haman, M. (2020). The use of Twitter by state leaders and its impact on the public during the COVID-19 pandemic. *Heliyon*, 6(11), e05540. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05540>
- Haman, M., & Školnik, M. (2021). Politicians on Social Media. The online database of members of national parliaments on Twitter. *El Profesional de La Información*, 30(2), e300217. Retrieved from <https://doi.org/10.3145/epi.2021.mar.17>
- Hoffmann, C. P., Suphan, A., & Meckel, M. (2016). The impact of use motives on politicians' social media adoption. *Journal of Information Technology & Politics*, 13(3), 239–256. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/19331681.2016.1169241>
- Horovitz, B. (2012). After Gen X, Millennials, What Should Next Generation be? USA Today. Accessed May, 4.
- Jouineau, S. (1992). Alain Rouquié. Guerres et paix en Amérique centrale. *Politique Étrangère*, 57(4), 959–960.
- Jungherr, A. (2016). Twitter use in election campaigns: A systematic literature review. *Journal of Information Technology & Politics*, 13(1), 72–91. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/19331681.2015.1132401>
- Karami, A., Lundy, M., Webb, F., & Dwivedi, Y. K. (2020). Twitter and research: A systematic literature review through text mining. *IEEE Access*, 8, 67698–67717.

- Karlsen, R. (2011). A Platform for Individualized Campaigning? Social Media and Parliamentary Candidates in the 2009 Norwegian Election Campaign. *Policy & Internet*, 3(4), 1–25. Retrieved from <https://doi.org/10.2202/1944-2866.1137>
- Karlsen, R., & Enjolras, B. (2016). Styles of Social Media Campaigning and Influence in a Hybrid Political Communication System: Linking Candidate Survey Data with Twitter Data. *International Journal of Press/Politics*, 21(3), 338–357. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1940161216645335>
- Kauffman, L., Weisberg, E. M., Zember, W. F., & Fishman, E. K. (2021). #RadEd: how and why to use Twitter for online radiology education. *Current Problems in Diagnostic Radiology*, 50(3), 369–373.
- Kissas, A. (2020). Performative and ideological populism: The case of charismatic leaders on Twitter. *Discourse & Society*, 31(3), 268–284. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/0957926519889127>
- Kruikemeier, S. (2014). How political candidates use Twitter and the impact on votes. *Computers in Human Behavior*, 34, 131–139. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.01.025>
- Kuczynski, P.-P., & Williamson, J. (2003). *After the Washington consensus: Restarting growth and reform in Latin America*. Columbia University Press.
- Laclau, E. (2005). *On populist reason*. Verso.
- Larsson, A. O., & Ihlen, Ø. (2015). Birds of a feather flock together? Party leaders on Twitter during the 2013 Norwegian elections. *European Journal of Communication*, 30(6), 666–681. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/0267323115595525>
- Levitsky, S., & Loxton, J. (2013). Populism and competitive authoritarianism in the Andes. *Democratization*, 20(1), 107–136.
- Linz, J. J. (1990). The perils of presidentialism. *Journal of Democracy*, 1(1), 51–69.

- López-López, P. C., Oñate, P., & Rocha, Á. (2020). Social media mining, debate and feelings: digital public opinion's reaction in five presidential elections in Latin America. *Cluster Computing*, 23, 1875–1886.
- López-López, P.-C., & Vásquez-González, J. (2018). Agenda temática y Twitter: elecciones presidenciales en América Latina durante el período 2015-2017. *El Profesional de La Información*, 27(6), 1204–1214. Retrieved from <https://doi.org/10.3145/epi.2018.nov.04>
- Macková, A., & Štětka, V. (2016). Walking the Party Line? The Determinants of Facebook's Adoption and Use by Czech Parliamentarians. *Medijske Studije*, 7(14), 157–175. Retrieved from <https://doi.org/10.20901/ms.7.14.11>
- Mainwaring, S., & Scully, T. (1995). *Building democratic institutions: Party systems in Latin America*. Stanford University Press Stanford.
- Masroor, F., Khan, Q. N., Aib, I., & Ali, Z. (2019). Polarization and Ideological Weaving in Twitter Discourse of Politicians. *Social Media + Society*, 5(4), 1–14. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/2056305119891220>
- Mautner, G. (2005). Time to get wired: Using web-based corpora in critical discourse analysis. *Discourse & Society*, 16(6), 809–828.
- Mila-Maldonado, J. A., Lara-Aguilar, J. A., Carrasco-Muro, C. D., & Narváez-Ruiz, E. E. (2022). Construcción política de Nayib Bukele en Twitter en el contexto del COVID-19. *Universitas-XXI, Revista de Ciencias Sociales y Humanas*, (36), 19–41.
- Moallic, B. (2021). El Salvador: un autoritarismo millennial. *Nueva Sociedad*, (295), 149–161.
- Mouffe, C. (2005). of Right-wing Populism. *Populism and the Mirror of Democracy*, 50.
- Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541–563.

- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2013). Exclusionary vs. inclusionary populism: Comparing contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, 48(2), 147–174.
- Navas, A. (2020). Nayib Bukele, ¿el presidente más cool en Twitter o el nuevo populista millennial? *GIGAPP Estudios Working Papers*, 7(166–182), 529–552.
- Nogueira, J. P. F. (2015). Social Media and Participation—A comparison of four Latin American Countries.
- O'Donnell, A. (2018). Neoliberalism, ambiguity and the rise of populist movements. *International Journal of Social Economics*, 45(7), 1030–1041.
- Paulussen, S., & Harder, R. A. (2014). Social media references in newspapers: Facebook, Twitter and YouTube as sources in newspaper journalism. *Journalism Practice*, 8(5), 542–551.
- Pedró, F. (2011). *The new millennium learners: Challenging our views on ICT and learning*. Retrieved from Inter-American Development Bank:
- Pierri, F., Artoni, A., & Ceri, S. (2020). Investigating Italian disinformation spreading on Twitter in the context of 2019 European elections. *PLOS ONE*, 15(1), e0227821. Retrieved from <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0227821>
- Plotkowiak, T., & Stanoevska-Slabeva, K. (2013). German politicians and their Twitter networks in the Bundestag Election 2009. *First Monday*, 18(5). Retrieved from <https://doi.org/10.5210/fm.v18i5.3816>
- Quezada, Á. S. (2022). Nayib Bukele. *Astrolabio: Revista Internacional de Filosofía*, 61–72.
- Quinlan, S., Gummer, T., Roßmann, J., & Wolf, C. (2018). ‘Show me the money and the party!’ – variation in Facebook and Twitter adoption by politicians. *Information, Communication & Society*, 21(8), 1031–1049. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1301521>
- Riorda, M. (2017). Redes sociales para gobernar: Una mirada de América Latina. *Nueva Sociedad*, (269).

- Ross, K., & Bürger, T. (2014). Face to face(book): Social media, political campaigning and the unbearable lightness of being there. *Political Science*, 66(1), 46–62. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/0032318714534106>
- Rousseau, J.-J. (1839). *Le contrat social, ou, Principes du droit politique*. P. Pourrat.
- Ruano, L. E., López, J. C., & Mosquera, J. F. (2018). La política y lo político en Twitter: Análisis del discurso de los candidatos presidenciales de Colombia. *RISTI - Revista Ibérica de Sistemas e Tecnologías de Informação*, 28(28), 57–71. Retrieved from <https://doi.org/10.17013/risti.28.57-71>
- Rufai, S. R., & Bunce, C. (2020). World leaders' usage of Twitter in response to the COVID-19 pandemic: a content analysis. *Journal of Public Health*, 42(3), 510–516. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/pubmed/fdaa049>
- Ruiz-Alba, N., & Mancinas-Chávez, R. (2020). The communications strategy via Twitter of Nayib Bukele: the millennial president of El Salvador. *Communication & Society*, 259–275.
- Sanchez, O. (2009). Party Non-Systems. *Party Politics*, 15(4), 487–520. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1354068809334566>
- Schneiker, A. (2019). Telling the Story of the Superhero and the Anti-Politician as President: Donald Trump's Branding on Twitter. *Political Studies Review*, 17(3), 210–223. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1478929918807712>
- Segado-Boj, F., Díaz-Campo, J., & Lloves-Sobrado, B. (2015). Líderes latinoamericanos en Twitter. Viejas costumbres para nuevos medios en tiempos de crisis políticas. *Revista Latina de Comunicación Social*, 70(2), 156–173. Retrieved from <https://doi.org/10.4185/RLCS-2015-1040>
- Segesten, A. D., & Bossetta, M. (2017). A typology of political participation online: How citizens used Twitter to mobilize during the 2015 British

general elections. *Information, Communication & Society*, 20(11), 1625–1643.

Silva Ávalos, H. (2014). Corruption in El Salvador: Politicians, Police, and Transportistas. *Héctor Silva Ávalos, Infiltrators: A Chronicle of Corruption in the National Civil Police of El Salvador, Forthcoming, CLALS Working Paper Series*, (4).

Slimovich, A. (2016). Política y redes sociales en Argentina. El caso de los candidatos presidenciales de 2011 en Twitter. *Signo y Pensamiento*, 35(68), 86–100.

Slimovich, A. (2017). La ruta digital a la presidencia argentina. Un análisis político e hipermediático de los discursos de Mauricio Macri en las redes sociales. *Dixit*, (26), 24–43.

Štětka, V., Macková, A., & Fialová, M. (2014). A Winding Road from “Likes” to Votes. In B. Pătruț & M. Pătruț (Eds.), *Social Media in Politics. Case Studies on the Political Power of Social Media* (pp. 225–244). Cham: Springer. Retrieved from https://doi.org/10.1007/978-3-319-04666-2_13

Stier, S., Bleier, A., Lietz, H., & Strohmaier, M. (2018). Election Campaigning on Social Media: Politicians, Audiences, and the Mediation of Political Communication on Facebook and Twitter. *Political Communication*, 35(1), 50–74. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/10584609.2017.1334728>

Strandberg, K. (2013). A social media revolution or just a case of history repeating itself? The use of social media in the 2011 Finnish parliamentary elections. *New Media & Society*, 15(8), 1329–1347. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1461444812470612>

Thurlow, C., & Mroczek, K. (2011). *Digital discourse: Language in the new media*. Oxford University Press on Demand.

Unger, J., Wodak, R., & KhosraviNik, M. (2016). Critical discourse studies and social media data. *Qualitative Research*, 277–293.

- Van Dijk, T. A. (2001). Multidisciplinary CDA: A plea for diversity. *Methods of Critical Discourse Analysis*, 1, 95–120.
- Vergeer, M. (2015). Twitter and Political Campaigning. *Sociology Compass*, 9(9), 745–760. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/soc4.12294>
- Verón, E. (2015). Teoría de la mediatización: una perspectiva semio-antropológica. *CIC. Cuadernos de Información y Comunicación*, 20, 173–182.
- Waisbord, S., & Amado, A. (2017). Populist communication by digital means: presidential Twitter in Latin America. *Information, Communication & Society*, 20(9), 1330–1346.
- Weyland, K. (2001). Clarifying a contested concept: Populism in the study of Latin American politics. *Comparative Politics*, 1–22.
- Weyland, K. (2004). Neoliberalism and Democracy in Latin America: A Mixed Record. *Latin American Politics and Society*, 46(1), 135–157. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/j.1548-2456.2004.tb00268.x>
- Varentsova, O. B. (2014). Tri volny populizma v Latinskoy Amerike. *Vestnik MGIMO Universiteta*, (6 (39)), 153–160.
- Vakhshtayn, V. S. (2013). Freym-analiz kak politicheskaya teoriya. *Sotsiologiya Vlasti*, (4), 13–44.
- Voronkova, YA. YU. (2015). Organizovannaya prestupnost' v Sal'vadore. *Latinskaya Amerika*, (7), 54–66.
- Sukhonosova, S. V. (2012). Teoriya freymov: vozmozhnosti issledovaniya povsednevnosti. *Chelovek v Mire Kul'tury*, (2), 29–34.

Prameny a internetové zdroje

Nayib Bukele @nayibbukele
https://twitter.com/nayibbukele?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor

Bukele Learned Nothing from February 9, 2020. (2021, 11. února). *El Faro* 25. Retrieved from: <https://elfaro.net/en/202102/columnas/25238/Bukele-Learned-Nothing-from-February-9-2020.htm>

Cambridge Dictionary. <https://dictionary.cambridge.org/>

Cartagena, Malcolm. (2020). Dios, Twitter y los militares. Nueva Sociedad. Retrived from: <https://www.nuso.org/articulo/salvador-bukele-twitter-dios-militares-derecha/>

Elecciones en El Salvador: Nayib Bukele gana los comicios presidenciales según resultados parciales y rompe con 30 años de bipartidismo en el país. (2019, 4. února). *BBS News Mundo*. Retrieved from: <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-47112059>

Faux, Zeke. (2022, 4. listopadu). El Salvador's \$300 Million Bitcoin „Revolution“ Is Failing Miserably. Bloomberg. Retrieved from: https://www.bloomberg.com/news/features/2022-11-04/el-salvador-s-bitcoin-revolution-is-failing-badly?cmpid=socialflow-twitter-business&utm_content=business&utm_medium=social&utm_source=twitter&utm_campaign=socialflow-organic

Forlenza, Carmen. (2022, 6. prosince). Nayib Bukele's El Salvador among Twitter, bitcoin and pandillas. AMIStaDeS. Retrieved from: <https://en.amistades.info/post/nayib-bukele-s-el-salvador-among-twitter-bitcoin-and-pandillas>

Freedom House. (2022). Freedom in the World — El Salvador Country Report. Retrieved from: <https://freedomhouse.org/country/el-salvador>

Galdamez, Eddie. (2023, 1. června). El Salvador Territorial Control Plan. President Nayib Bukele Plan Control Territorial. El Salvador INFO. Retrieved from: <https://elsalvadorinfo.net/nayib-bukeles-security-plan/>

Garsía, Jacobo. (2021, 1. března). Nayib Bukele consolida su poder con una victoria sin precedentes en El Salvador. El País. Retrieved from: <https://elpais.com/america/2021-03-01/nayib-bukele-consolida-su-poder-con-una-victoria-sin-precedentes-en-el-salvador.html>

González Días, Marcos. (2019, 6. února). Nayib Bukele, presidente de El Salvador: 5 desafíos que enfrenta como líder de uno de los países más violentos y pobres de América Latina. BBC News Mundo. Retrieved from: <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-47139360>

González, Xenia. (2019, 3. února). La posguerra quedó atrás, dice Bukele. ElSalvador.com. Retrieved from: <https://historico.elsalvador.com/historico/564530/la-posguerra-queda-atras-dice-bukele.html>

Harris, Dan, Desiderio, Adam, Millman, Jenna & Efron, Lauren. (2016, 19. května). In El Salvador, the Murder Capital of the World, Gang Violence Becomes a Way of Life. ABC News. Retrieved from: <https://abcnews.go.com/International/el-salvador-murder-capital-world-gang-violence-life/story?id=39177963>

Heavily-armed police and soldiers enter El Salvador parliament. (2020, 10. února). BBC. Retrieved from: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-51439020>

Human development index (2022). Retrieved from <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>

Labrador, Gabriel, Guzmán, Valeria, Cáceres, Gabriela & Nóchez, María Luz. (2021, 15. září). Multitudinaria protesta contra Bukele y el bitco in se toma el Centro capitalino. El Faro 25. Retrieved from: https://elfaro.net/es/202109/el_salvador/25719/Multitudinaria-protesta-contr-Bukele-y-elbitco-in-se-toma-el-Centro-capitalino.htm%C2%A8

Nayib Bukele's military stunt raises alarming memories in El Salvador. (2020, 16. února). *The Guardian*. Retrieved from: <https://www.theguardian.com/world/2020/feb/16/el-salvador-nayib-bukele-military-alarming-memories>

Our World in Data. (2020). Share of the population using the Internet. Retrieved from: <https://ourworldindata.org/internet>

Renteria, Nelson, O'Boyle, Brendan & Cawthorne, Andrew. (2023, 3. ledna). El Salvador murders plummet by over half in 2022 amid gang crackdown. Reuters. Retrieved from:

<https://www.reuters.com/world/americas/el-salvador-murders-plummet-by-over-half-2022-amid-gang-crackdown-2023-01-03/>

Song, Zijia & Vizcaino, Maria Elena. (2023, 16. února). How El Salvador's Bitcoin-Loving President Won Over Wall Street. Bloomberg. Retrieved from: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-02-16/bitcoin-touting-president-won-over-wall-street-by-paying-bonds#xj4y7vzkq>

Statista. (2022). Approval rates of selected presidents in Latin America and the Caribbean as of April 2022. Retrieved from: <https://www.statista.com/statistics/1015645/latin-american-president-approval-rate/>

The World Bank. Retrieved from: <https://data.worldbank.org/country/el-salvador>

Twitter Help Center. Retrieved from: <https://help.twitter.com/en/forms>

World Population Review. (2023). Crime Rate by Country 2023. Retrieved from: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/crime-rate-by-country>

Worldometer. (2020). El Salvador population. Retrieved from: <https://www.worldometers.info/world-population/el-salvador-population/>

¿Quién es Nayib Bukele? 10 datos para conocer al presidente de El Salvador. (2019, 20. června). *Expansión*. Retrieved from: <https://expansion.mx/mundo/2019/06/20/quien-es-nayib-bukele-10-datos-para-conocer-al-presidente-de-el-salvador>